

Mart-Nisan 1997 Yıl:2 Sayı:7 Fiyatı:150.000 TL. Yurtdışı: 5 DM İki ayda bir çıkar

ROZA

İRKÇİLİĞA VE CİNSİYETÇİLİĞE KARŞI
KÜRT KADIN DERGİSİ

BİJÎ 8

Ê ADARÊ

YAŞASIN

8 MART



ROZA

IRKÇILIĞA VE CİNSİYETÇİLİĞE KARŞI İKİ AYLIK KÜRT KADIN DERGİSİ

Sahibi ve Sorumlu Y. İşl. Müd. : Fatma Kayhan

Teknik Sorumlu : Gülder Hesin

İdari Sorumlu : Nuran Tuna

Arşiv : Hediye Yılmaz

Yayın Kurulu : Füsun Özmen, Fatma Kayhan,

Gülçin Baran, Hediye Yılmaz, Nuran Tuna

Baskı : Doruk Basım Yayın Rekl. Ltd. Şti.

Büro adresi : İstiklal cad. Terkoz çıkmazı,

Karaaslan apt. No. 212

Galatasaray-İstanbul/Türkiye

Tel. - Fax : 0212-292 01 48

Bu sayıya yazılarıyla katkıda bulunanlar:

HACER Yıldırım, DÜRSALİYE Bedir, DERYA,

MELİKE Dicle, ZEYNEP Dara, SEVE, HATİCE

Akdoğan, AVA, EMİNE Sapmaz, ÖZLEM

Şengül, TUNA

Kapak Foto : Jinên Kurd, Rohat Alakom-1995

İÇİNDEKİLER

Sevgili Kadınlar.....	1
8 Mart Dünya Kadınlar Günü.....	3
Remziye Dinç.....	6
Ana Simitonike..... Özlem Şengül.....	7
Savaşta.....	8
Diyarbakır'da 8 Mart..... Hacer Yıldırım.....	9
“ “ “ “ “ “.....	10
Zeynep Avcı.....	11
Dinle Beyaz Kadın..... Hazel V. Carby.....	12
SUNDJO.....	15
Tarihe Başkaldırı..... Hacer Yıldırım.....	16
Jiyan Kadın Kültür Evi..... Gülçin Baran.....	18
Zamanın Kıyısındaki Kadın..... Füsun Özmen.....	20
Berivan'ın Dilindeki Kelepçe..... Hatice Akdoğan.....	23
Malezyalı Kadın..... Tuna.....	24
Farklı Ama Eşit..... Hediye Yılmaz.....	26
Barış Hangi Zamana Ertelendi?..... Derya Duman.....	28
Aşk Yalnız Kendisi İçindir..... Ava.....	30
Okul Çağı Gelince..... Seve.....	31
Newroz.....	32
Kadın Dayanışması-2..... Fatma Kayhan.....	34
Birlikte Yürürken..... Emine Sapmaz.....	36
Pazartesi Kürt Kadınlarından Ne İstiyor?.....	38
Korkudan Özgürlüğe..... V. K. Tang.....	40
Hoppala Hanım'ın Gözüne	
Takılanlar..... Dürsaliye Bedir.....	42
Haberler..... Nuran Tuna-Füsun Özmen.....	45
Posta Kutusu.....	47



Sevgili kadınlar,

Hepimizin dünya kadınlar günü ve Newroz'u kutlu olsun. Barış ve gerçekten şenlik havasında geçecek günlerin yakın, çok yakın olması dileği ile. Cezaevlerinin kadınlar koğuşu son aylarda ayaktaydı. Özellikle Urfa Cezaevi Koğuşundaki direniş günlerce sürdü, ama kamuoyunun dikkatini yeterince çekmeyi "başaramadılar". Kötü yaşam koşullarına kendilerine yönelik taciz ve baskılara karşı ayaklandılar. Onların 8 Mart'ını özellikle kutluyoruz. Evet, bir yılı geride bıraktık ve bu sayımızla ikinci yılımıza ayak bastık. Hep birlikte daha nice yıllar ayakta kalmaya ve daha güzel, daha dolu sayfalarla birlikte olmaya ... Tüm yorgunluğa rağmen matbaadan dergiyi alır almaz herşeyi unuttuğumuz, gerilimlerin -sanki yaşanmamış gibi- bittiğini görmek büyük bir zevk oluyor. Yine, bir 8 Mart ve Newroz ayında birlikteyiz. Ağutlarla govend havalalarının birliğinde art arda çalındığı, yasla şenliğin iç içe yaşandığı bu ay biz Kürt kadınları için çok anlamlı. Yine Halepçe katliamı (16 Mart) nun yıldönümü de bu ayda. Mart ayında ilk sayımızı çı-

mayı anlamlı bulmuştuk, tüm bu nedenlerle. Bağımsız bir politik hat çizmek bizim için gerçekten kolay olmuyor. İki ağızımızla kuş tutsak da yaranamadığımız, kendi başımıza iş yapabileceğimize inandıramadığımız, bize karşı önyargılı bir çevre var. Üstelik politik çevreler sivil bağımsız kurumlara gruplara alışık değil, özellikle Kürt politik çevreleri. Hele, bağımsız üç beş kadının bir araya gelerek kendi başlarına ürettikleri güzel işleri onlarsız başarmış olmalarını da kolay hezmedemiyorlar. 8 Mart günü geniş katılımlı, görkemli bir kadın mitingi gerçekleştireceğimizi umuyoruz. Tüm kadınlar 8 Mart günü alanlarda! Artık, evin dar duvarlı, pencerelerinden sokkaları seyretmek bize yetmiyor, alanları ve her yeri yani bütün dünyayı istiyoruz. Yerimiz ev değil, dünya! Üstelik, "ARTIK ÖRGÜTLÜ" diyoruz. Beşinci sayıdan başlayıp devam ettiğimiz, Siyah Kadın Hareketi ile ilgili çeviri yazılara yer vermeye devam ediyoruz. Türk feminist hareketin kazanımlarının etkisiyle, bugüne kadar yalnızca, Batı kaynaklı beyaz feminist hareketle ilgili kaynaklar yer aldı. Oysa cinsiyetçilikle beraber -aynı anda-, ırkçılık ve sınıf baskısını da yaşayan bu kadınların deneyimleri

çok az biliniyor. Buna benzer Asyalı ve Afrikalı kadınların deneyimlerini de kendimize yakın buluyoruz. Kürt feminist hareketine bu alandaki yeni bilgilerin katkı sağlayacağını düşünüyoruz. Ortadoğu ülkesiyiz ve kendi koşullarımıza yakın, benzer kadın hareketinin deneyimlerinin daha yararlı olacağı kamsındayız. Bu konuya ilgi duyan okurlarımızın da katkılarını bekliyoruz.

Dikkatinizi çektiği gibi, sistemli olarak sürdürdüğümüz kitap sayfasında da, kadınlar tarafından yazılmış eserleri tanıtmayı amaçlıyoruz. Umarız biz kadınların kıt zamanlara sığdırdığı okuma alışkanlığını yitirmemesine katkısı olur. Sadece Kürtçe okuyabilen okuyucularımızın isteği üzerine bu sayıdan başlayarak sunuş yazımızı iki dilde yayınlıyoruz. Sayfa sayımızı artırmak bir zorunluluk haline geldi. Gündemimiz dolu ve yazmak isteyen kadın sayısı artıyor. İlk sayıda 32 sayfa ile başladık, 4. sayıda 40 ve şimdi 48 sayfaya çıktık. Artan kağıt, posta ve basım masraflarını da hesaba kattığımızda fiyat artışına gitmek zorunda kaldık. Artık, 150 bin TL. Bu değişikliği hoşgörülle karşılayacağımızı umuyoruz. Daha güzel, bol şenlikli barış dolu nice 8 Mart'lar dileğiyle....

Sevgiler...



Xweşkên Delal,

Roja me Jina û Newroza me gişa pîroz be. Em hevî dikin ku, aşitî û rojên şênayî pir nezik be.

Jinên Kurdan li girtîgehan serî hildan. Li hember şertên zor û destavîtin û tecavûz û zordestî serî hildan. Em 8'ê Adara wan bi taybetî pîroz dikin.

Me salek şunda hişt, em ketin sala du-da. Em hevî dikin ku em bi hev re ge-lêk sal bivînin û rûpelen hîn xweşiktir û hin dagirtî binevisîn.

Em çuqas bibetilin jî, em gava kovara xwe dibinî kefxweş dibin, hemû bedilandina xwe jî bîr dikin. Ev keyfxweşbun jî tûnebe, qusana hewl, qusana hindik bi kes re pir zor.

Em disa di meha 8'ê Adare û New

roz de bi hev re. Jî ber ku ev meha, lorandin û govend bi hev re ye jî bo jinên Kurdan mana wê pîr tîr e. Fermana Halepçe jî ve mehe de ye.

Dî polîtîka de Serbîxwebun ne hesane. Em çer bî kîn jî hîn kes heneke jê hez nakin. Kesên polîtîk bî taybetî yên Kurd grubên serbîxwe hez nakîn. Hek jî dû sê jinên Kurd bî hev re xebatên xweşik û bî mana çê bîkîn, ew qet hez nakin.

Di 8'ê Adarê em hevî dîkîn ku rojek xweş û mîtingek mezîn saz bikin. Hemû jin werin mîtingê. Mala me edî terame nake, em dixwazin derkevin jî devre û dinya gişt bistînin. Cihê me ne mal e, dinya gişt e.

Di ve hejmarê de wergerandinên jinên reş devam dike. Ji ber ku ditînen me wek hev em tecrûbeyên jinên reş dinivîsin. Heta ve demê tenê tecrûbeyên

jinên sibî hat weşandin. Jinên reş jî ber ku di bin nijadperestî mane tecrûbeyên wan neziktir me ye. Hek hun jî wek me difikirin ji me re binivîsin.

Wek hun jî dibinin em di pêla pirtukan de pirtukên jinan dinivîsin. Em hevî dikin ku jinên me di wexta hindik de jî pirtuk bixwinin.

Bi hevîya 8'ê Adarê xweşiktir ê bi aşitî re derbas bibe...

R
O
Z
A



8 Mart : Nereden nereye?

İlk 8 Mart'ın çıkış tarihine ilişkin farklı yaklaşımlar olmasına rağmen, kadınlar açısından özel bir gün haline gelişinde işçi kadınların rolünü kimse inkar edemez.

Yıl 1857 8 Mart'ı. Amerika'nın Newyork kentinde onbinlerce işçi kadın direniş başlatıyor. "Eşit işe eşit ücret", çalışma saatlerinin yeniden düzenlenmesini ve sosyal haklar elde etmeyi talep ediyor. Kolluk güçleri harekete geçiyor, direnişi bastırmak için kadınlara saldırıyor. 129 kadın işçi hayatından oluyor, daha onlarcası da yaralanıyor.

Yıl 1910. İkinci Enteryanosyonel'de Uluslararası İşçi hareketinin kadın militanlarından Klara Zetkin'in başkanlığında Emperyalist bir savaşa karşı "Sosyalist Kadınlar Kongresi" toplanıyor.

Toplantıda Klara Zetkin'nin önerisi ile 8 Mart Uluslararası Emekçi Kadınlar Günü ola



rak ilan ediliyor. O gün bu yana aradan tam 140 sene geçti. Ve kadınlar halen kurtuluşları için mücadele ediyor. Kimi kez yükselen kimi kez düşen bir ivme ile de olsa , örgütleniyor, alanlara çıkıyor ve toplumun hücrelerine sinen cinsi

yetçiliğe karşı hayatın her alanında bayrak açıyor.

1960'lı yılların sonlarında yükselen ikinci dalga feminist hareketin kazanımlarıyla dikkatler kadınların ortak ezilmişliklerine çekiliyor.

Böylece, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü şeklinde tüm kadınları kapsar hale geliyor.

8 Mart tüm dünyada kadınların birlik, dayanışma ve mücadele günü olarak kutlanıyor.

Kürt Kadınlarının ayrı örgütlenme tarihine ilişkin notlar:

Kürt kadınlarının parti ya da dernek gibi kurumların yan kolları olmaktan kurtulup bağımsız bir hat izlemeye başlamaları 1989 yılına rastlar. Feminizmle daha yakın tanışıklık ve kendi bağımsız örgütlenmelerini yaratma ve Türk kadın hareketinde ayrışma, ayrı örgütlenme fikri kadın kurtuluşunda başlar. Kurultay sırasında

yaşadıkları ayrımcılık karşısında bir grup Kürt kadını kendi başına örgütlenme zorunluluğundan hareketle bir araya geldi.

- Grup olarak ilanlarını 1990 Haziran 'ın da yaptılar ve çeşitli etkinliklerle adlarını duyurdular Kürt politik kurumlarına yaptıkları eleştirilerle bir baskı gurubu oldu. Kürt basını kadınlarla ilgili yazılara yer vermeye başladılar . Ardından düzenli kadın sayfaları oluştu. Parti programlarında kadınlarla ilgili yazılara yer vermeye başladılar . Ardından düzenli kadın sayfaları oluştu . Parti programlarında kadınlardan hiç söz etmeyenler de vermeye başladılar ve Kürt kadın meselesinin

ulusal hareketin gündemine girmesi en azından sağlandı

- 1991 13 Mayıs'ından (13 Mayıs 1974'te Leyla Qasım'ın Irak Baas iktidan tarafından idam edilşinin yıl dönümü) bu yana sistemli

olarak Leyla 'nın anıldığı bu günde Kürt kadınların olarak ulusal hareket ve tarih içindeki yerimizin sorgulandığı, tartışıldığı bir alan haline geldi.

- 1991 Genel seçimlerinde Leyla Zana'nın Diyarbakır'da milletvekili seçi-



Ekim 1992 Şırnak Protestosu - Sultanahmet Meydanı

lip parlamentoya girişi ile seçilen ilk Kürt kadın milletvekili oldu.

- Aynı yıl (1991) yapılan genel seçimlerinde kadın taleplerinin seçim bildirgelerinde yer almamasının eleştirildiği seçimlerde ve genel olarak politikada yer alışımızın sorgulandığı bir dekle

rasyonda yayınlandı. Seçim bölgelerinde dağıtıldı, taleplerin bazıları seçim bildirgelerinde geçti.

- 1992 Ekiminde Şırnak'ta gerçekleşen olayların hemen ardından kamuoyunda bir tepki yokken, Sultanahmet meydanında Kürt kadınları olarak durumu kınayan

bir eylemlilik gerçekleştirildi. 30'dan fazla kadın gözaltına alındı. Bir kısmı iki ay cezaevinde kaldı.

- 1993 Kasım'ında Mardin-Derik Emniyet Amirliğinde Şükran Aydın'ın gözaltındayken uğradığı tecavüzü kınamak ve savaşta yaşanan, ama kolay ifade edilemeyen diğer taciz, tecavüz olaylarını açığa çıkarmak, yaşanan kadınlara dayanışma göstermek amacıyla Kürt ka-

dın grup ve tek tek kadınlardan oluşan bir grup kuruldu

- Bir kaç yıl kadın gruplarının kendi kurumlarını yaratma ve ortak eylemlilikler gerçekleştirme ite geçti.

- 1996 'da genel olarak Kürt kadınların dergi, kadın kültür evi ve vakıf şeklinde farklı alanlarda örgütlendiler.



İKİ KADIN: SRPUHİ DÜSAP ve LEYLA ZANA

İkisi de farklı dönemlerde , farklı hayatlar yaşadılar, farklı etnik kimliklere sahiptiler. Tüm farklılıklarına rağmen ortak yanları çoktu... Kadınlığın ortak yazgısının yanısıra, bu coğrafyanın yerleşik halklarından ve ortak baskı tarihini paylaştılar diğer bir çok acı gibi...

Leyla Zana

Gayriresmi tarihte "2 Mart Darbesi" olarak anılacak (1994) günde, sekiz Kürt milletvekilinin dokunulmazlığı kaldırılıp cezaevine gönderildiğinde aralarında ilk Kürt kadın milletvekili de vardı:LEYLA ZANA. Bugüne dek, cezaevindeki tek kadın milletvekili olarak Leyla Zana, üç yıldır kaldığı cezaevinde Kürtlerin dışında, sadece Avrupalı kadınların ilgisine mazhar olabildi. Dünya Kadınlar Günü çerçevesinde, Av-



rupa çapında başlatılan "Leyla Zana İçin Bir Gün Hapis Yatmaya Razıyım" kampanyası giderek geniş bir taban buldu. Umutlu haberler var. Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'nda açtıkları "Uzun Gözaltı Süresi Davası"

komisyonca kabul edildi. 24 Nisan 1997 günü de karara bağlanacak "Milletvekilliğinin Düşürülmesi Davası" komisyonunun gündeminde. Ayrıca, "Adil Yargılanma Davası" da açıldı ve eğer Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, milletvekillerinin adil yargılanmadığına karar verirse, Türkiye hatayı düzeltmek, milletvekillerini serbest bırakmak zorunda kalacaktır... Herne kadar Kürt kadın hareketinde bilfiil yer almamış bile olsa, Leyla Kürt kadınları için önemli bir politik semboldür.

Srpuhi Düsap*

19. yüzyılın Ermeni fikir yaşamının kadın portrelerinden Srpuhi Düsap, yazdığı şiir, roman ve makaleleri ile toplumsal hareketin savunucusu olan bir feministti.

1841 yılında İstanbul'da doğan Srpuhi Düsap, Ortaköy Fransız Okulu'nda görüğü öğrenimini, kimyager kardeşi Hovhannes Vahanyan'dan aldığı Fransızca, doğal bilimler ve tarih dersleri ile pekiştirdi. Paris'te geçirdiği yıllar boyunca tanınmış Fransız aydınlarıyla yakın dostluklar ku-



ran Düsap, edebi çalışmalarına Mıgırdiç Beşiktaşlıyan'ın etkisiyle yazdığı şiirlerle başladı. Bu şiirlerden "Karun" (İlkbahar) 1864 yılında "Paz-maveb"de yayımlandı.

"Aşkharapar Hay Lezun" (Çağdaş Ermeni Dili) başlıklı çalışmasıyla 1880'de Ermenice'nin savunuculuğunu yapan Düsap, 1880-82 döneminde İstanbul ve İzmir basınında çıkan makaleleri ile de ilgi çekti. "Kadınların eğitimi", "Kadın İşsizliği Konusunda Birkaç Söz", "Kadınların Çalışma Prensipleri", "Ermeni Dernekleri" gibi yazılarında, kadınların toplumdaki yerini eleştiren Düsap, eğitim ve çalışma haklarını sonuna kadar savundu.

Görüşlerini "Mayda" (1883), "Siranuş" (1884) ve "Araksya Gam Varjuhin" (1887) adlı romanlarında daha da belirginleştiren Düsap, özgür aşkı ve kadının çalışarak, kendisine emek vererek kişiliğini, kimliğini oluşturması gerektiğini anlattı tüm eserlerinde.

Fransız İhtilali'nin "Özgürlük ve Eşitlik" ilkelerini, "koca koca laflar" diye alaya alan Düsap, ancak önyargılarla mücadele ederek ve aydınlanarak özgürlüğe ulaşabileceğini savundu.

İnançlı, korkusuz sesiyle kadınları yüreklendiren Düsap, yazıları ve düşünceleri ile bugünkü kadın mücadelesine katkısı olduğu inkar edilemez. Mayda adlı romanın önsözünde şöyle diyor Düsap; "Kadının acıklı durumu, düşüncelerimin temeli olmuştur, zira kadın toplumun zavallı kurbanıdır. O sevmeye, dahası bir kalbi olduğunu itiraf etmeye utanır. Adalet sözcüğünü söylemeye, yani haklılığını ilan etmeye utanır."

Ermenice yazdığı bütün eserlerini okuma şansı elde etmek için Kürtçe-Türkçe çevirilerinin yakında olması dileğiyle... ■

Kaynakça; AGOS, 7 Mart 1997 - KARIN Karakaşlı'nın "Kadınlara güç veren kadın" başlıklı yazısından yararlanılmıştır.

ANA SIMOTKINË

ÖZLEM Şengül

Ez welate Mamiye dewa delavde bonc serde ju çeneke bane. Mamina feqire heşt doman go bi. Mamı zaf guriyene, kare zeri, kare teveri pero mamı kerdene, sundeke amene çe, piyemi zaf dene puro. Welate ma de cenik pöro je mamı bi, sodir sunde gurine, sundeke amene çe merdu dane puro, qese giravın vatene.

Dewane ma pörnede qedere cenu niyabi. Hona tija sodir neştene cenik wuštenera koli kerdene bine lozınara, cay nardeneser. Merik neşiyene tevera cırıkede deste go neşutene, cıra buşıyeke camord aqe, pasaye. Qedere cenu niyeabi a çeneke, a cenike, a veyvika newuya aqoe kerdene quve leganek ardane vere camordu ju destte gavliye ju destek mersev aqo kerdene mormeku dest. Wera tepiyak cae dine ardane ver yinek araço kerdene şiyene. Tij sodir hona nevejiyene, cae nardene ser, were destane camordura fetelime, camordu qe cıra pers nekerdene ere cenik tı vesana, tı tesana wera

tepiyak cenu mal gordera kerdene tever, çenek şiyene mal, kamke çede mendene yinek gor gejkerdene zilv beredene eştene, tepik nene we, dorme bonu rutene de, cıl kerdene top, zere bonu rutene de, nu potene. Wele wele kamij kar vajme, kamijın mevajme qedere cenanema zaf xıravın bi wuratepiye meyman amene silayiye dene meymanu. Xunde karra tepiyakceiku qayte domanu kerdene. Qe qale cenane ma mekere zaf guriyene canego şiyene.

Wera tepiyak cenu kinc guretene berden derede şutene, şiyene hega vaşturiye çinitene, sunde hegara amene dest riye go woledede, herede mendene. Şiyene mal ditene, toraq potene. Sit amen kerdene, kare go qedene şiyene kotene vırara merde go. Be mala be kese. Be qederabe kese. Name ma mı biye, Piyemi Areyız bi mamı kuresiz biye çokna mamı vatene ana simkotkine, çenane dewe mamı zaf has



kerdene. Çeney amene dorme mamıde biyene top vatene. Ana mare kılamu vaze, mare milqde, made yaraniye bike. Mamı zaf feqire biye hem piyemi, hem apane mı dene puro. Qe xovira nekon roze mamı şive hegaagodene. Apemi ama piyemıra vake, cenıka to ame

hegade misero aqoe birnede nero tı camord niya tı cıra wuzume cenıka go nevejına. Sunde mamı hegara vejiye ame piyemi nişt pore mamıra kaskeno, ge kuno na hetra lew pırnıke mamı pero gonde verdayve, mamına feqire hem şero buguriyo bero hemık piyemi puroda.

Roze ame wamına pile merde kerd. Mak çe go barkerd şime Nazimiya, mamı mıre bosmera lastıkın, şıvazlı tuman deştve, ezik newe şiyene tevere dewe dive ez zaf sa bane. Hewalemına newey bi kince mine newey bi saeke newe ma xora biyane zaf sabanae xora weştane gıname werte çamırea. Kincemine newey, herçiye mı camırde biwindşi. ■

TECAVÜZCÜ KORUCULAR TUTUKSUZ YARGILANIYOR!

1995 yılının başlarında Remziye Dinç (19) Batman'ın Kozluk ilçesine bağlı Sıcan (Gül-lüce) köyünde üç gönüllü köy korucusunun tecavüzüne uğradı. Nevzat Altuner, Ceyhan Altuner ve Ekrem Altuner isimli bu üç gönüllü köy korucusu, tecavüzü silah zoruyla gerçekleştirdi. Üçü de Remziye'yi yakından tanıyordu, aynı köyde doğup büyümüşlerdi. Üçü de evliydi. Hatırlayacağınız gibi 4. sayımızda (Eylül-Ekim). Remziye'nin yaşadıklarına geniş yer vermiştik. Remziye'nin şikayetçi üzerine dava açmış ve çocuğun kimden olduğunun anlaşılması için adli tıp tahlilleri yapmıştı. Uzun süren tahliller sonucunda çocuğun Nevzat Altuner' e ait olduğu anlaşılmıştı. Ve nihayet ilk duruşma 19 Aralık 1996'da, ikincisi 14 Ocak 1997'de Kozluk' ta, üçüncüsü ise 4 Şubat' ta Batman' da yapıldı. Bu duruşmaya Remziye de katıldı. Remziye, olaydan sonra ilk kez kendi memleketine geliyordu böylece. Doğduğu, büyüdüğü yerleri, mağduriyeti yaşayan olduğu halde terk etmek zorunda kalan yine oydu. Oysa olayın failleri, gerçek suçlular ortalıkta ellerini kollarını sallayarak geziyorlardı. İstanbul ve Diyarbakır'dan kadın grupları (Jiyen Kürt Kadinevi, Kürt Kadın Daya-

nışma Vakfı, Özgür Kadın Dayanışma Vakfı, ROZA, JIJIN ve Pazaretesi Dergileri) ile İnsan Hakları Derneği, Toplumsal Hukuk Araştırmaları Vakfı, Demokrasi Platformu, Barış Girişimi, HADEP, DBP'den kadınlar da dayanışma amacıyla duruşmayı izledi. Ayrıca, çok sayıda basın mensubu da mahkemedeydi. Davanın tecavüzden açılmasına rağmen, daha sonra doğan çocuğun babası olduğu saptanan Nevzat Altuner adlı korucuya bir ek savunma hakkı verilerek, "rıza ile kızlık bozmaya" dönüştürülmek istendi. Üstelik, duruşmadan bir gün önce, "yarın İstanbul'a gideceğim" gerekçesiyle ifadesini vermişti. Avukatlar itirazda bulundu. Tüm delilere rağmen, üç korucu halen herşeyi red etmeye devam ediyor. Mahkemeye salonunda da gayet rahat olan korucu sanıkları gören Remziye, tepki gösterdi. Duruşmada Kürtçe konuşan Remziye tercüman aracılığıyla ifade verdi. Yaşadıklarını tekrar tekrar anlatmak zorunda kalan Remziye, sanıkları tekrar teşhis etti ve "Bunları anlatırsan, seninle birlikte aileni de öldürürüz" şeklinde

tehdit edildiğini de anlattı. Avukatların, sanıkların tutuklanma talebi mahkeme tarafından reddedildi.

Mart'ın 4'ünde yine Batman'da gerçekleşen mahkemeye, ROZA olarak dayanışma amacıyla gittik. Aynı zamanda Diyarbakır İHD ile Demokrasi Platformunda yer alan kadınlar da katıldı. Yine çok sayıda basının ilgi gösterdiği mahkemede fotoğraf çekilmesine izin verilmedi. Sanıklardan Ceyhan Altuner gelmişti

sadece. Remziye'nin amçası da her duruşmada olduğu gibi yine oradaydı. Olaydan sonra Remziye'nin ruhsal tedavi gördüğüne dair ropurun adli tıptan istenmesi üzerine duruş-

ma 3 Nisan'a ertelendi. Remziye'nin duruşmasına kadınların desteği yine sürecek...

Remziye özelinde savaşta tecavüze uğrayan kadınlarla dayanışma amacıyla, aralarında bizim de olduğumuz Kürt kadın grupları İstanbul'da bir araya gelerek, Savaşta Tecavüze Karşı Kadın Girişimini kurdular ve bu kampanya çerçevesinde Remziye'nin duruşmaları da yakından izleniyor. ■





Hele savaştan hiç, suç hep onlarda....

*"Hiçbirşeyden sorumlu değiliz!
Hele savaştan hiç, suç hep onlarda!
Kadın olmanın tarifsiz güçlülüğünü
yaşatanlarda.
Metayız, haz araçları, ucuz iş güçleri.
Kirlenmiş yaşamın tutsakları
Bir çöplüğümüz yok artık."*

Yukarıdaki dizeler Diyarbakır Demokrasi Platformu Kadın Komisyonu tarafından çıkarılan panel davetiyesinde yer alıyor. Diyarbakır'da kadınlar, uzun süredir giriştikleri 8 Mart etkinliklerini tamamlayıp bir hafta süren programlarına "Kadın Gözüyle Kadın" adlı fotoğraf sergisi ile başladılar.

Diyarbakır Demokrasi Platformu Kadın Komisyonunun geleneksel hale getirdiği 8 Mart etkinlikleri yoğun ilgi gördü. "**Kadın Gözüyle Kadın**" başlıklı fotoğraf sergisi, 3 Mart Pazartesi günü Devlet Gü-

zel Sanatlar Galerisi Dağkapı Burcu'nda açıldı. Aralarında dergi yazarlarımızdan Gülay TATLIDİL ve Hacer YILDIRIM'ın da çalışmaları yer aldı. Sergiye ayrıca, Ankara **AFSAD** (Ankara Fotoğraf Sanatçıları Derneği) üyelerinden: Halide AKCENGİZ, Berrin CERRAHOĞLU, Sevil DELİKAN, Nilüfer GÖKEŞMEOĞLU, Mine HOŞGÜN, Asiye İNAN, Hüsnüye ÜNAL, Mehtap YILDIZ, Serpil YILDIZ; **FSK** (Fotoğraf Sanatı Kurumu) üyelerinden: Canan ATATEKİN, Filiz

Diyarbakır'da Dünya kadınlar günü yasa kılı...

AYDIN, Gufran BAKIRCI, Necmiye ÇALIŞKAN, Satı ÇUKURBAŞ, Hülya KILIÇ, Zöhre KILIÇ, Barış KÖSE, Zeynep ÖZCAN, Nürten ÖZEK, Semra PEYKER, Leyla YILDIZ; İstanbul **Göçerler Fotoğraf Kulübü** üyelerinden: Tülin DIZDAROĞLU, Şirin KÜÇÜKTABAK, Fatma ÖZDİREK, Ağca ÖZYILDIRIM, Sevi SUNAÇ, Sevil ÜZREK, Günsel

YILDIRIM ile Gülümser İŞÇELEBİde fotoğraflarıyla katıldı. Ancak, fiilen Diyarbakır'da açılan sergiye katılanlar Hacer Yıldırım ve Gülay Tatlıdil oldu. Diğer fotoğraf sanatçıları sadece fotoğraflarını göndererek çeşitli nedenlerle katılamayacaklarını bildirdiler.

Toplam 83 adet siyah-beyaz ve renkli fotoğrafın yer aldığı sergi; Fas, Hindistan, Suriye, Ürdün, Vietnam, Kürt ve Türkiye'nin her bölgesinden kadınların yaşamına ilişkin görüntüleri içeriyor. Kırsal kesimde yaşayan kadından, sanatçı kadına, işçi kadından Cumartesi Annele-

ri'ne kadar zengin bir içerik taşıyan sergi 9 Mart Pazar gününe kadar açık kalan sergiye, ilgi oldukça yoğundu, ilk üç günde yaklaşık bin beşyüz kişi gezdi.

Demokrasi Platformundaki kadınlar, katılımcıların tümünün kadın olması ve Diyarbakır'da ilk kez bir sergiye katılımı olmasının sergiye özel bir anlam kattığını düşünüyorlardı.

Diyarbakır'da Dünya Kadınlar Günü yasaklı...

Bu kapsamda ayrıca, 8 Mart günü panel düzenlenecekti. Ardından, 9 Mart'ta Kapalı Spor Salonu'nda şenlik vardı. Şenlikte, tiyatro, semah grubu, folklor, Kürtçe ve Türkçe şarkılar söylenecekti. Üstelik programları zengindi. Şenliğe Mazlum Çimen ve Sait Demir adlı sanatçılar da katılacaktı.

8 Mart'ta ise Kadın ve Cinsellik (yazar Nevval Sevindi), Kadın ve Medya (gazeteci-yazar Zeynep Oral), Medeni Kanun (Avukat Mehtap Tarakçı), İslamiyet'te kadın (araştırmacı-yazar Hidayet Tuksal), Kadın Sendika ve Siyaset (Vicdan Baykara), Toplumsal Yapı İçinde Kadın (Nebahat Akkoç) konularının tartışılacağı kapsamlı bir panel gerçekleştirilecekti. Malesef, hiçbirine akla hayale gelmeyecek gerekçelerle izin vermediler, Diyarbakır'da kadınların bir araya gelip günlerini kutlamalarına tahammül edemediler...

Diyarbakır Demokrasi Platformu, yasaklar üzerine durumu kınayan bir

basın açıklaması yaptılar. Panel katılmak üzere İstanbul'dan giden 40 kadın da panelin yasaklanması üzerine Urfa'ya geçtiler. Kadınlar, geçtiğimiz yaz aylarında namus gerekçesiyle yakın akrabası genç bir erkek tarafından öldürülen SEVDA Gök'ün anmak için öldürüldüğü meydana giderek çiçek bıraktılar.



FOTOĞRAFLAR : HACER YILDIRIM



BİR KADIN TUTUKLU

ZEYNEP AVCI

" 24 Kasım'da arkadaşım R.K ile birlikte, İzmir'de, bir akraba evinden gözaltına alındım. Beni bir arabanın arka koltuğuna oturtular. Bu arada elle tacize başladılar. Virajlı ve çok sessiz bir yoldan geçiyorduk. Sonra arabayı durdurdular ve beni dışarı çıkardılar. Havaya Kli el ateş ettiler. Birlikte alındığımız R.K'yi kastederek, "Onu öldürdük" dediler. Beni orada zor kullanmak suretiyle çınlıçplak soydular ve tekrar tacize başladılar.

Oradan Şube'ye götürüp sorguya aldılar. Boynumun altına ıslak bir sünger koydular ve elektrikli bir tezgaha yatırdılar. Birkaç saat boyunca aralıklı olarak elektrik verdiler. Bu süreçte birlikte alındığımız R.K'nin işkencedeki haykışlarını dinletiyorlardı.

Bu işlemden sonra başka bir masaya alındım. Bir süre ewel kist ameliyatı olmuştum. Ameliyat yerime soğuk birşey dayadılar. Tabanca olduğunu tahmin ediyorum. Ve bir cop getirdiler. Bana, "diz üstü çök" dediler. Hafif hafif copu arkamdan sokmağa başladılar. Ve beni birden itip, copun üzerine oturtular. Kanama başladı. Sonra tekrar yatırp, elektrik vermeğe başladılar. Bu arada aralarında, "tadi damağımızda kaldı" diyerek konuşuyorlardı. Tam o sırada biri geldi, üzeri

me çıktı ve bana tecavüz etti. Kan gelmeye başladığını hissettim. Sonra hiç ara vermeden, elektrik vermeğe başladılar."

21 yaşındaki Zeynep Avcı, yaşadıklarını böyle anlatıyor. Vahşetin ta kendisi olan bu süreç, salt Zeynep'in kişisel sorunu değil/olamaz da. Kürt kadınlarının tümü nerede yaşıyor olursa olsun potansiyel olarak bu tehlike ile karşı karşıya. Bugün değilse yarın... Savaşın kadınlar açısından sonuçları açığa çıktıkça vahametinin boyutları daha iyi anlaşılıyor. Zeynep, büyük bir açık yüreklilikle yaşadıklarını dillendirmiş ve kendisine yapılan işkenceyi açık etme yolunu seçmiştir. Biliyoruz ki, çok sayıda kadın çeşitli nedenlerle -kendilerince de çoğu kez haklı- yaşadıklarını anlatamıyor. Zeynep, ilk ve en önemli adımı attı. Şimdi, onunla dayanışma içinde, yapılacakları yapmaya biz dışarda yaşayan kadınlara ve muhalif çevrelere kalıyor.

Zeynep'in avukatlığını üstlenen Eren Keskin, basına bir açıklama yaparak, " Zeynep Avcı, yasa-ya aykırı bir biçimde, 25 gün gözaltında tutuldu. Ve bu süre içinde,

aklin alamayacağı işkenceler gördü. Daha sonra, olayın bir bölümüne tanık olan, birlikte gözaltına alındığı R.K'den dinledim. R.K. Zeynep'e tecavüz eden polislin sarışın, sarkık bıyıklı, saçının önu dökülmüş olduğunu ve diğer polislerin, kendisine "şef" diye hitap ettiklerini söyledi. Yaşanan bu gerçek karşısında biz gerekli tüm yasal başvuruları yapacağımız gibi, uluslararası kurumlara da olayı duyuracağız." dedi.

Halen Gebze Cezaevinde tutuklu bulunan Zeynep ile bir grup kadın dayanışma amacıyla ziyarete gitti. Sadece avukat olarak İstanbul İHD Şube Sekreteri Beyhan Yılmaz'ın görüşebildiği, diğer kadın gruplarının ona mesaj iletebildikleri bu ilk ziyarete bile Zeynep çok sevindiğini belirtmişti. Kadın gruplarından, Jiyan Kadın Kültür Evi, Roza, Gebze Kadın Platformu ile DBP, ÖDP ve HADEP ile İHD İstanbul Şubesinden kadınların gerçekleştirdiği ziyaretin ardından, daha geniş bir katılımı ve sık sık ziyaret edilmesi eğilimi doğdu. ■

Not: Zeynep ile mektuplaşmak veya ziyaret etmek isteyenler için şimdi tutuklu bulunduğu cezaevinin adresini veriyoruz;

Zeynep Avcı
Gebze Özel Tip Cezaevi, Kadınlar Koğuşu- Gebze/İstanbul



DİNLE BEYAZ KADIN! SİYAH FEMİNİZM VE KADIN DAYANIŞMASININ SINIRLARI!

Hazel V. Carby
Çeviri : XOZGE TEŞİ

Kanıt bırakıyorum. Ve siz de kanıt bırakmalıydınız, çocuklarınız da kanıt bırakmalıydı. Bütün belgeleri yaktılar. Onların zihinlerimize yerleştirdiklerini, bir yarayı yakar gibi, yakıp kül etmeliydik, tanıklık etmek için gerekenlerin dışında. O yara izi, tanıklık etmek için bırakıldı. Onu, kanımız gibi görünür tutmalıydık. (1) Beyaz erkek tarafından yazılan siyah kadınların tarihi, bize yalnızca tarihin eksikliklerini göstermekle kalmıyor, aynı zamanda tarihin bu eksiklikleri içinde, bize yerimizi göstererek tehdit ediyor.

Beyaz erkekler tarafından yazılan siyah kadın tarihi, cinselliğimizi ve siyahlığımızı, batı dünyasının ödül nesnesi olarak görülen beyaz kadına bahsettiği cinsellik ve kadınlık niteliklerinden farklı olarak inşa etti. Çok daha az insani terimlerle tanımlandık. (2)

Beyaz erkekler tarafından yazılan tarih ile mücadelelerimiz, onun bizi "keşfi" ile başladı. Ancak bu yazıda, bu tarihten çok, kendi yazdığımız tarihle ilgileneceğiz. Siyah kadınların sokaklarda, okullarda, mahkemelerde, ücret ilişkilerinin içinde ve dışında yaptığı

mücadele ve son on yılda geliştirilen feminist teorilere sorular yönelteceğiz. Siyah kadınlar için anlamlı bir feminist teori ve pratiğin gelişebilmesi bunu gerektiriyor. Bütün eksikliklerimiz içinde, kendimizi yeniden oluşturamayız ve kadın tarihimizi hastalıklı unsurlardan temizleyemeyiz. Artık, **kendi kadın tarihimize tanıklık etmeyi istiyoruz.** Mücadele içinde kendi tarihimize, beyaz kadının tarihi arasındaki bağlantıları tekrar tekrar kuracağız. Siyah kadınlar, Afrika'dan, Asya'dan, Karayipler'den geldiler ve tek bir bölümde hepsinin tarihlerinin hakkını veremeyiz. Britanya'daki bütün siyah kadınların seslerini de temsil edemeyiz, tarihlerimiz çok sayıda ve birbirinden çok farklı. Yapacağımız; kendi özgünlükleri içinde, toplumsal cinsiyet (gender), ırk ve sınıf baskısının, siyah kadının yaşamını nasıl belirlediğini anlamamıza yardımcı olacak yollar sunmak.

IRK VE CİNSİYET ARASINDAKİ PARALELLİK

Birçok çağdaş tartışma, ırk ve toplumsal cinsiyet arasındaki ilişki sorununu, bu farklılığı, birbirine paralel olarak ele alır. Cinsiyetçiliğin ve ırkçılığın süreçsel benzerliği tartışılabilir. Örneğin, ideolojik olarak her ikisi de, "doğal" ve "biyolojik" farklılıklara gönderme yaparak bir bilinç oluşturuyor. ırk ve toplumsal cinsiyet sınıflandırmalarının ikisi de toplumsal olarak üretilmektedir.

Bu nedenle kavram olarak çok içsel uyum taşıdığı da tartışılmıştır. Daha da ötesi, her ikisinde de yasal düzenlemelerle iyileştirme mümkün olmadığından ırksallaştırılmış ve cinsiyetlendirilmiş ayrımlar arasında bu yönde bir paralellik kurulabilir. Bununla birlikte, Michele Barrett'e göre; **tarihsel analizler yapılırken, analiz edilecek kurumların farklılığı, farklı analiz biçimlerini gerektirir. Bu da, paralellik tartışmasını olanaksız kılar.** Bu tür paralellikler kurmanın yararsız olduğu ve çoğu zaman akademik bir çalışma olmanın ötesine geçemediği fikrine katılıyoruz. Ancak bu tür tartışmalardan kaçınmamızın başka nedenleri de var. Siyah kadınların deneyimi, paralelizmin parametrelerini içermez. Bu paralellikler, siyah kadınların durumu ve deneyimlerini, sadece marjinalleştirmeyle kalmayıp, aynı zamanda görünmez kılmaktadır. Bu paralellikleri kullanmayışımızın diğer bir nedeni de, **siyah kadınların aynı anda patriarkal, sınıfsal ve ırksal baskılara maruz kaldıkları gerçeğidir.**

BEYAZ FEMİNİST TEORİ

Pekçok çağdaş feminist teori, siyah kadının deneyimini göz önünde bulundurmuyor. Ancak şunu bilmeliyiz ki, teorideki bu yoksama, bizim için artık bir sorun değildir. Aksine, siyah kadının tarihsel ve çağdaş konumunu açıklama süreci, son feminist düşünce akımlarının temel sınıflandırmalarına ve varsa



yımlarına bir meydan okumadır.

Maruz kaldığımız baskının tek bir nedeni yok. Beyaz kadın, tek başına patriarkaya vurgu yaparken, biz bu kavramı yeniden tanımlamak ve zenginleştirmek istiyoruz. İRKÇILIK gösteriyor ki; siyah erkek beyaz erkekle aynı patriarkal-kapitalist hiyerarşi içinde yer almıyor. Combahee River Kolektifi'nin sözleriyle; **"şuna inanıyoruz ki, patriarka kaynaklı cinsel politikalar, SİYAH KADININ yaşamına SINIF ve İRK politikaları kadar nüfuz etmiştir. Biz aynı zamanda, İRK BASKISINI, SINIF ve CİNSİYET BASKILARINDAN ayırmakta zorlanıyoruz.** Çünkü, bizim yaşamımızda bu baskılar EŞ ZAMANLI yaşanıyor. İRK-SAL-CİNSEL baskı vardır, bu ne tek başına İRK-SAL ne de CİNSEL'dir." Örnek olarak, beyaz erkeğin politik bir sindirme aracı olarak siyah kadına tecavüz etmesini gösterebiliriz

SIYAH KADININ İRK-SINIF-CİNSİYET MÜCADELESİ

Feminist ve lezbiyen olmamıza rağmen, ilerici beyaz erkeklerle dayanışma içindeyiz. Ayrılıkçı talepleri olan beyaz kadınlar gibi, fraksiyonculuğu savunmuyoruz. İrkçilik, biz siyah insanların dayanışma içinde olmasını zorunlu kılıyor. Beyaz kadınsa, beyaz erkekle "ezen" konumunda olumsuz bir dayanışma içinde değilse, buna ihtiyaç duymaz. **Siyah erkekle,**

İrkçiliğe karşı beraber savaşırken, aynı anda ona karşı cinsiyetçilik mücadelesi veriyoruz. (4)

İrk, sınıf ve cinsiyet arasındaki bağı, yaşadığı biçimiyle teorize etme çabasına, sadece siyah feministlerin yazılarında rastlayabiliyoruz. Siyah kadınların otonom örgütlerinde, ırk, sınıf ve cinsiyet baskılarından kaynaklanan deneyimlerimizi ifade edebiliyor ve bunlardan yola çıkabiliyoruz. Birçok siyah kadın, tarihleri, deneyimleri ve hayatları gözardı edilerek, Kadın Kurtuluş Hareketi'ne yabancılaştırıldı. Biz siyah kadınlar, ırkçılığın, beyaz kadınlarla ilişkimizde YAPISAL bir özellik olarak kabul edilmesini istedik ve hala istiyoruz. Beyaz kadınların, siyah kadınları ezen, "bir güç ilişkisi" içinde olduğunu, beyaz feminist teori ve pratik kabul etmelidir. Bu, eşitlik nosyonu üzerine kurulu her feminist teori ve pratikte görülür.

AİLE-ATAERKİL AİLE

"Aile", "patriarka", "yeniden üretim"; feminist teori için merkezi olan bu üç kavram, siyah kadınların yaşamına uygulanırken sorunlu bir hal alır. Bunlar, beyaz kadının (sıklıkla orta sınıf) tarihi konumuna yerleştirilmişlerdir ve siyah kadınların deneyimlerine ve yaşamlarına uygulandıklarında çelişirler. Michele Barrett, çağdaş feminist teorinin kapsamlı araştırmalarından birinde, "Kadının Bugünkü Ezilmişliği"nde, kapitalizm koşullarındaki **AİLEYİ, kadının ezilme kaynağı" olarak görüyor.** Aile-ev içi yaşamın bugünkü yapısının, kadın

lar için ezici olmadığını tartışmak zordur.

Feministler, sürekli ve haklı olarak, çağdaş toplumlarda aileyi kadın ezilmişliğinin merkezi alanlarından biri olarak görmüşlerdir. Bunun altında yatan nedenler; kadınların, ekonomik olarak erkeklere bağlı olduğu ev içi yaşamının maddi yapısı, eve ve aile hayatına bağlılık ve annelik kaygısıyla kuşatıldıkları "aile ideolojisi"dir. Bu durum, kadınların iş yaşamında karşılaştıkları zorlukların altını çizer. Toplumumuzda, her zaman görülen kadın cinselliği sömürsünün temelinde bu yatar. Bağımlılık kavramı, belki de ev içi yaşamın düzenlenmesi ve kadınlık ideolojisi arasındaki ilişkidir. Her iki alan da, kadının erkeğe bağımlı olduğu varsayımı üzerine temellenir. (5)

SIYAH AİLE VE MÜCADELE

Siyah feministlerin acil sorunu, ezilme ve mücadele tarihinin çerçevesinin çizilmesi ve bu çerçevenin uygulanabilirliğidir. **Ailenin, bizim için baskı kaynağı olduğunu inkar etmek istemedik.** Siyah ailenin, ezilmeye karşı nasıl başlıca direnme kaynaklarından biri olduğunu gözden geçirmek istiyoruz. Kölelik döneminde, sömürgecilik dönemlerinde ve şu anki otoriter devlet yönetiminde, **siyah aile; ırkçılığa karşı politik ve kültürel direnme alanlarından biri olmuştur.** Dahası, iki baskı şeklini kolayca birbirinden ayıramayız. Çünkü, ırkçı teori ve pratik çoğunlukla toplumsal cinsiyet merkezlidir. Siyah kadın cin

siyet ideolojileri, aslında siyah aile kaynaklı da değildir. Siyah kadınların toplumsal cinsiyetlerinin oluşumu, beyaz kadınlarınkinden farklıdır. Siyah kadın aynı zamanda ırkçılığa maruz kalır. Sojourner Turner' in "KADIN DAYANIŞMASI"nın siyah kadını inkar ettiğine işaret ettiği geçen yüzyıldan beri, siyah feministler bunu söylüyorlar.

SIYAH KADININ YAŞAM PRATIĞI

O adam, "kadınlara, arabaya binerken ve hendeklerden geçerken yardım edilmeli; en iyi yerler kadınlara verilmeli" diyor. Ben arabaya binerken, kimse bana yardım etmiyor. Hendeklerden ya da çamur gölcüklerinden geçerken hiç kimse beni kaldırmıyor ve de en iyi yeri vermiyor! BEN BİR KADIN DEĞİL MİYİM? Bana bak! Kollarıma bak! Çift sürdüm, ekin ektim ve ekinleri ambara taşıdım ve hiç bir adam beni yönetemedi! BEN BİR KADIN DEĞİL MİYİM? Bir adam kadar çok çalışıp ve bulabildiğimde de bir adam kadar çok yiyebilirdim. Kamçı darbelerine de onun kadar dayanırdım! BEN BİR KADIN DEĞİL MİYİM? Önüç çocuk doğurdum ve çoğunun köle olarak satılıp gittiğini gördüm. Anemin acısıyla ağladığımda İsa hariç kimse duymadı beni! BEN BİR KADIN DEĞİL MİYİM? (6)

Siyah kadın için cinsiyet ideolojilerinin ırkçı doğasına değinmiştik. Siyah kadınlar, günlük mücadelelerinde sık sık bu

ideolojilere meydan okuyor. Örneğin; okullardaki Asyalı kızlar, kadınlıklarıyla ilgili ırkçı mitolojileri yıkmak için büyük mücadele veriyor. Pratibha Parmar'ın işaret ettiği gibi, meslek danışmanları, beyaz kızlara önerdikleri iş olanaklarını, kendilerine önermiyor. Bunun nedeni ise, Asyalı kızların okuldan ayrılır ayrılmaz evliliğe zorlanacakları inancı. ırkçılığın bu mantığı, Asyalı bir kız için mesleğin zaman kaybı olduğu düşüncesini dikte ediyor.

Okullardaki mücadele, sadece meslek servislerindeki ırkçılığa karşı da değil. Sangeeta ve Wahida'nın söyledikleri, Asyalı genç kızların kendilerine güvenlerinin arttığını ve siyahlara karşı ırkçı saldırıların yükseldiği bir zamanda kendi durumlarının bilincinde olduklarını gösteriyor.

"Evet, o zaman, sürekli bizlerle uğraşan bazı ırkçı öğrenciler vardı. Geçenlerde, okulda bizlerle bazı ırkçı kızlar arasında bir kavga çıktı. Onlara saçmalıklarına katlanamayacağımızı gösterdik."

Çoğu Asyalı kız zayıf, pasif, kendini savunmak için parmağını bile kaldırmaya cesaret edemeyen, sessiz kimseler olarak nitelendirilmelerine fazlasıyla içerliyor. Karşı çıkmayan, sorun çıkarmayı istemeyen, ancak kimsenin gözüne çarpmamayı umarak parmak uçlarında yürüyen kızlar oldukları fikriyle mücadele ediyor.

Bağımlılık kavramının kullanımı da, siyah feministler için bir sorundur. Bu kavramın, ev içi yaşamın düzenlenmesi ve kadın ideolojisi

arasındaki bağı kurduğu tartışılmıştı. Öyleyse, siyah kadınların ailenin reisi olduğu ya da siyah erkek işsizliğinin yüksek olduğu bir ekonomik sistemde, ekonomik olarak siyah erkeğe bağımlı olmayan siyah kadının durumunu nasıl açıklayabiliriz? Bu durum, hem sömürge hem de metropolitan sistemlerde geçerlidir.

Siyah kadının ev içi yaşamı ve annelik ideolojisi, kendi ailesiyle ilişkilerinden çok, hizmetçi ve dadı olarak çalıştığı beyaz ailelerdeki ilişkilerden hareketle oluştu.

Batı Hintli kadınlar hala Amerika Birleşik Devletleri' ne ve Kanada' ya hizmetçi olarak göç ediyor. İngiltere' de ofis temizlikçiliğine ve Ulusal Sağlık Hizmetleri' nde hizmetçiliğe uygun görülüyor. Sömürgelerde, Asyalı kadınlar sıklıkla, işgal ordularının ya da çokuluslu şirketlerin işverenleri ve konukları olan beyaz erkek işgalcilere cinsel hizmet vermek üzere fahişeliğe zorlanmışlardır. Bütün bunların ışığında, siyah erkek egemenliğinin, beyaz erkek egemenliğiyle aynı biçimlerde varlığını sürdürdüğü nasıl tartışılır? Kölelik, sömürgecilik, emperyalizm, sistematik olarak beyaz erkek-siyah erkek hiyerarşisinin olduğu durumları inkar etti ve onları ezmek için özgün terör biçimleri kullandı.

Not: Ara başlıklar okumayı kolaylaştırmak amacıyla bizim tarafımızdan konulmuştur. Dipnotlar gelecek sayımızda yer alacak. ■

SUNDJÔ

"Bir arada olmak, bize birbirimizi anlamayı, farklılıkları kabulü ve dayanışmayı öğretti."

SUNDJô, Malezya dilinde kızkardeş demek. Hollanda'da tanıştığımız bir kadın grubunun kurduğu kadın kahvesinin adı. ROZA olarak misafir olduğumuz bu kahvede, kadınlarla kendimize çok benzeyen yanları ile hızlı bir diyalog ve kaynaşma sağladık. Birbirini hiç tanımayan, varlıklarından yeni haberdar olan, birbirinden kilometrelerce uzakta olan BİZ'ler dünyanın bir yerinde, kendimize bu kadar yakın bir grubu tanımış olmaktan mutluluk duyduk.

Çok farklı etnik kimlikten kadınlar bir arada çalışıyor SUNDJô'da. Somali, Malezya, İtalya, Kızılderili, Latin Amerikalı, Portekiz, Afrikanın diğer bir kaç ülkesinden kadınlar, iki yıl önce bu tarz bir kadın kahvesi kurmaya karar veriyorlar. Dinsel ve etnik farklılıkların kabulü üzerinde oluşmuş bu birliktelik. Ortak çalışmanın birbirini tanıma olanağı sağladığını söylüyorlar. Her grup kendisi için de özel aktiviteler gerçekleştirebiliyor. İlk zamanlar,

aralarında anlaşacakları ortak dil problem oluyor, buldukları ülkenin dilini öğreniyorlar bu

sorunu aşmak için İşsizlik sorunu burada da var. Beyaz Hollandalı kadınlar çalışmalarda yer almıyorlar. Tam bir göçmen kadın grubu. Kendi özgün sorunlarından hareket ettikleri için, Hollandalı kadınları aralarına almamayı doğru bulmuyorlar.

SUNDJô'daki kadınlar, cins ayrımcılığı ile ırkçılığın çalıştığını ve birbirini beslediğini düşünüyorlar. Göçmen kadın grubu olarak bu ikisini bir arada yaşadıklarını ve feminizmlerinin ırkçılık kar

şıtı bir hat izlediğini belirtiyorlar. Mülteci kadın sorunlarıyla ilgileniyorlar. Her ayı farklı bir kültüre ayırıyorlar, söyleşiler, eğlenceler düzenleniyor. Her grubun kendini ifade ettiği gibi ifade etme ortamı sağlıyorlar. **"Bir arada olmak, bize birbirimizi anlamayı, farklılıkları kabulü ve dayanışmayı öğretti"** diyorlar. Kolektif bir çalışma yöntemleri var.

Bu yılki 8 Mart konuları "SEVGİ". Kadınlar arasında sevginin güçlendirilmesinden yanalar. ROZA'nın çıkış koşullarını, amacını, hedefini anlatırken çok etkileniler, Kürt kadınları ile ilgili çok soru sordular, kendilerine benzer yakın bir çok yan taşıdıklarını da belirttiler.

Toplantı sonunda çiçek ve kendi anlayışlarına göre uğur getireceğine inandıkları bir boncuk ve mesaj hediye ettiler. ■

Remziye Dinç'in mahkemesi devam ediyor.
Korucular hala serbest!



HACER Yıldırım

"Erkeklerle aynı kayığa binmeyessin"

Her dönemde kadınlar baskı altına alındı, her dönemde yasaklar önce onların üzerine kuruldu.

Osmanlı döneminde kadınlara ilişkin gültünc yasaklar getirildi. Örneğin **16. yüzyılda kadınların kaymakçı dükkanlarına gitmesi yasak-tı**. Gerekçesi ise neydi biliyor musunuz? 1573 yılında çıkan ferman şöyleydi:

"Kaymakçı dükkanlarına bazı kadınlar kaymak yemek bahanesiyle girip oturup namahremlerle cem olup, şeriata

aykırı vaziyetler ve tecavüzler olurmuş. Kaymakçı dükkanlarına kadınların girmesinin yasak edildiğini dükkan sahiplerine muhkem bildiresün"

Fatih'ten II. Abdülhamid devri sonlarına kadar ise kadınların kayıklara erkeklerle binme yasağı getirilmişti. **Kadınlar, kayıklara erkeklerle beraber binemezlerdi**. 1580 yılında çıkan bu fermanla şöyle deniliyordu: "Bundan evvel de tenbih edil

mişti; taze avretlerin (kadınların) Levend'te erkeklerle kayığa girip gezmelerine mani ol ve bu hususu bütün kayıkçılara teker teker tenbih et".

"Açık saçık giymeyessin, bu etekliği giyesin"

1725 yılında ise, kadınların kıyafetlerine yasak getirilmişti. "Kadınların açık saçık elbise giyme yasağı" başlığı altında Lale Devri'nde Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde çıkartılan fermanla şöyle deniliyordu :

TARİHE BAŞKALDIRI

"Allah her türlü bela ve afetten korusun. İstanbul, Osmanlı ülkesinin yüzü suyudur. Hâl böyle iken bazı yaramaz avretler, halkı baştan çıkarmak kastıyla sokaklarda süslü püslü gezmeğe ve acaip şekiller yapmağa başlamışlardır. **Kadınlar bundan böyle büyük yakalı feracelerle sokaka çıkmayacaklardır, başlarına üç değirmiden büyük yemeni sarmayacaklardır. Kadınlar bu yasağa uymazsa, sokakta elbiseleri yırtılarak namusları lekelenektir, ırz ehli hatunlara bu anlatıl-sın"**



Yine o dönemde kadınların kır gezilerine gidererek

erkeklerle buluşmaları

da yasak edilmişti. 1752 tarihin-

de çıkartılan fermanla ise şöyle deniliyordu: "**Bundan böyle kadınların, arabalarla uzak mesirelere gitmekleri yasak edilmiştir.** Gidenlerle, onları yasağa rağmen arabasına alıp götürecek arabacılar, yakalandıkları gibi İstanbul'dan taşraya sürüleceklerdir."

"Bu etekliği bir erkek dikti"

Bunlar, Osmanlı döneminde kadınlara getirilen yasakların bazıları! Cumhuriyet döneminde kadınlara bakış nasıldı? Şimdilik yalnızca 1942 yılında yayımlanan Nazım İçsel'in "Kadın Nedir?" isimli kitabından bir bölümü vereceğim. "Kadın hakkında büyük adamların düşünceleri"

başlığı altında çeşitli sözler derlenmiş bu kitapta. İçsel, o dönemde kitabının önsözünde şöyle demiş ; "Saygıdeğer okuyucu bayanların yüksek duygularını okşamayacak ve gönüllerini



incitecek olan aevli yazılardan dolayı, şahsımı hakir görmeleri büyük bir haksızlık olur, çünkü ben; kadını Tanrı'nın en güzel yarattığı bir vücut sayarak ona tapınanlardanım, çünkü ben; kadına muhabbeti Tanrı'ya ibadet kadar yüksek görenlerdenim."

Kitabın bir bölümünde, bir yazar, arkadaşına kadınlara ilişkin düşüncelerini belirtmek için ya

dan yaptığı etekliği bayram hediyesi olarak veriyor. Bu eteklikte, kadınlar şu sözlerle tanıtılmış;

- Yemek pişirmek
- Erken uyanmak
- Yırtık, sökük dikmek
- Her zaman neşeli olmak
- Kusurlarını düzeltmek
- Tembellikten sakınmak
- İyi huylu bir kadın olmak
- Kıskanç ve kuruntulu olmamak
- Dedi kodudan sakınmak
- İyilikten asla kaçmamak
- Kavgacı ve geçimsiz olmamak
- İyi huylu ve bilgili evlat yetiştirmek
- İkide bir bir mağazalara koşmamak
- Yaşadığı kimseleri incitmemek
- Yoksullara yardımı vazife bilmek
- Erkeğinin sadık bir yardımcısı olmak
- Yıldan yıla noksanlarını düzeltmek

Bu etekliği diken bir erkek, bu eteklik bana olmadı. Size olur mu? ■



JİYAN Kadın Kültür Evi

"Kadınların yaratıcılıklarının, hiyerarşinin olmadığı mekanlarda açığa çıkacağına inanıyoruz"

GÜLÇİN Baran

Daha önce de belirtmiştik, 1996 yılı Kürt kadınları için kurumlaşma yılı oldu bir anlamda. Aynı durup, ortak yanlar üzerinde iş yapmayı da zaman zaman gerçekleştirebildik. Hepsini de farklı alanlarda örgütlediler. Kendiliğinden bir işbölümü oluştu dersek yanlış olmayız. Bir dolu bürokratik engel yüzünden resmileşmelerinin ilanını 1997'ye girerken gerçekleştirebilen bu kurumların açılış tarihlerini esas aldık. Bunları tanıtmak, ne yapmak istediklerini, ne yaptıklarını, amaçlarını öğrenmek için onlarla söyleşiler yaptık.

JİYAN Kadın Kültür Evi' ni kurmaya neden gerek duydunuz?

Gülizar: Sisteme muhalif politik yapılanmalar, geleceğin toplumunu kurgularken, gerek bu kurgu, gerek amaçlara giden, yol alan örgütlenmeler biz kadınların katılımı olmadan gerçekleştirildi. Bundan dolayı, erkek egemenliğinin olduğu mekanlarda kadınlara dair söy-

lemelerin hayat bulması zorlu bir mücadeleyi gerektiriyor. Alternatif olmasından değil, direkt amaçların farklılığından dolayı, kadınların kendi öz örgütlenmeleri bir ihtiyaçtır. Kürt kadınları açısından bu süreç oldukça yeni. Jiyan Kadın Kültür Evi bu mantığın ve ihtiyacın ürünü olarak ortaya çıktı. Bu gecikmişliğin Kürt ve kadın olmamızdan kaynaklı zorluklarla ilişkisi var şüphesiz. Bir yanıyla da kadın bilinci ile tanışıklık sorunu. İşte devletin baskı ve zor politikalarından payımızı alırken, erkek egemenliği ve geri değer yargılarını iliklerimize kadar yaşarken, tam da bu noktada söyleyecek çok sözü-



Jiyan Kadın Kültür Evi açılışını 5 Ocak'ta yaptı.

müz vardı. Geleceğin özgür ülkesindeki özgür kadının resmini bugünden çizmeye başlayacağımız mekanlara olan ihtiyacımız, Jiyan çatısı altında bizleri bir araya getirdi.

Neden Kültür Evi?

Sevda: Genelde kadınların, özellikle Kürt kadınlarının örgütlenmeye giden yolda bunların araçlarını hayata geçirmede çok fazla lüksleri yok. Ekonomik zorluklar tabii ki tercihleri değiştirebiliyor. Daha önce vakıf kurmayı düşünüyorduk. Ama bunu çeşitli nedenlerden dolayı gerçekleştiremedik. Kültür evi, kadınların bir araya gelebilecek, iletişim kurabilecek, yaşantılarını birlikte kuracakları etkileşim ve dayanışmayla yorumlamaya imkan verebilecek, örgütlenmesine uygun ve çok kapsamlı çalışmalarını gerçekleştirebileceğimiz bir tarz. Ayrıca, bence kadınların örgütlenme araçlarındaki tercihlerinin ne olduğu çok da önemli değil. Herkes kendine ait koşullarda ve yapabilecekleri ile örtüşecek, ihtiyaçlara cevap verebilecek yapılanmaları yaratabilir. Sonuç olarak gerek dergi, gerek vakıf veya kültür evleri olsun, Kürt kadınların kendi kurumlarına sahip çıkmaları noktasında kurumlaşmaya çok büyük değer biçiyoruz.



Çalışma tarzınız nedir? Çalışanların mesleki görevleri ve Jiyan'daki görevleri nedir?

Nevin: Birey olarak kişiliklerimizin yok sayıldığı ve bunun hiyerarşi ile çok rahat gerçekleştirildiği yaşam biçimlerinden geliyoruz. Kadınlar, sürekli tanımlanan kesimi oluşturuyor. Örgütlenme yolunda bir şeyleri yaratırken, yazarken, tartışırken bugünden yaşamlarımızı değiştirmeyi, bunun içinde kendi gücümüzün farkında olmayı çok önemsiyoruz. Kadınların yaratıcılıklarının, hiyerarşinin olmadığı mekanlarda açığa çıkacağına inandığımızdan, Jiyan'da hiyerarşiyi çağırıştıran başkan, yönetim kurulu gibi ayrıcalıkları doğru bulmuyoruz. Çünkü hiçbirimizin ayrıcalığı yok. Hepimizin sorunları aynı "uzunca bir sessizliği yıkmak!" Bundan dolayı da prensiplerimizden biri, anti-hiyerarşik bir yapılanmayı oluşturabilmek. Jiyan' da görevler gönüllülük temelinde yapılıyor. İçimizde çok çeşitli meslek gruplarından kadın arkadaşlar var. Eğitmeni, gazeteci, bilgisayar operatörü, sekreter, ev emekçisi gibi.

Hedeflediğiniz kadın kitlelerini tanımlar mısınız?

Necia: Hedeflediğimiz kadın kitlesi Kürt kadınları. Diğer yandan bizlerle asgari müştereklerde buluşabilecek ezilen, baskı gören bütün kadınlarla buluşmak istiyoruz.

Genel toplumsal muhalefetin neresinde olduğunuzu düşünüyorsunuz?

Gülizar: Varlığını, egemen olma ve kendi gibi olmayanların reddi üzerine kuran ve tüm bunları "Bir Türk Dünyaya Bedeldir" sözündeki şovenist mantık ile formüle eden düzen sahipleri, Osmanlı'nın yayılmacı politikalarına da sahip çıkarak ne kadar demokrasi ve insan hakları savunucuları olduklarını göstermişlerdir. Bir yandan işsizlik ve açlık diz boyu iken, diğer taraftan çok aleni bir şekilde işlenen failli belli cinayetler, gözaltında kayıplar, köy boşaltmaları, işkencede tecavüzler... devam ediyor. Şüphesiz yaşanan olumsuzluklar, bu düzenden rahatsız olan bütün kesimlerin yaşantılarında korkunç tahribatlara yol açıyor. Ve tüm bu tahribatlardan en çok etkilenen kesimlerden biri de biz kadınlarız. Bu anlamda nüfusun yarısını oluşturan kadınlara, muhalefet içinde oldukça önemli rol biçiyoruz. Zaten bizlerin ve diğer kadın gruplarının örgütlü gücü, aynı zamanda bu düzene, karşı bir duruştur.

Jiyan Kadın Kültür Evi olarak çalışmalarınızda ne gibi araçlar ve yöntemler kullanmayı düşünüyorsunuz?

Nurcan: Bizler için en önemli unsur, şimdilik insan unsurudur. Tüm çalışmalarımızı, şimdilik Jiyan'a gönül vermiş, onun çalışmalarına yürekten destek sunanlarla sürdürmeyi amaçlıyoruz.

Yeter: Herşeyden önce Kürt kadını ile ilgili yazılı tarihte bir şeyler bul-

mak çok zor. Yani yazılmamış, yazılmışsa da egemen güçler tarafından yok edilmiş. Biz, bu ihtiyaçtan ötürü de ileri bir süreçte, Jiyan'a ait bir yayın organı çıkarmayı uzun vadeli çalışmalarımız arasına aldık. Kısa vade de ise, Kürt kadınlarına ait küçük de olsa fotoğraf, küpür, kitap, dergi, broşür, dia, video bantlarıyla bir arşiv oluşturma çalışmalarına da başladık.

Sidar: Bunlarla beraber, yine periyodik olacak şekilde eğitim çalışmaları, geniş katımlı sohbetler, söyleşiler düzenlemeyi düşünüyoruz. Kadınların sosyalleşmesi adına yapılan bir çalışma olarak değerlendirilebilecek, kadınlardan oluşan bir koro ve yine kadınlardan oluşacak bir halkoyunları ekibi çalışması başlattık.

Jiyan Kadın Kültür Evi' ni kurumlaştırma sürecinizde ne gibi güçlüklerle karşılaştınız?

Necia: Bizler, 'Jiyan' oluncaya dek çok zorlu bir yasal süreçten geçtik. Kendi adımızla, 'Azadi' adıyla kurumlaşmak istemiştik. Ancak, yasal olarak bunun mümkün olmadığı söylenerek engellendik. Hiç değilse "Azad" adıyla olması için yeniden başvurumuzu yaptık. Ancak, yasal olarak buna da engel olundu. Jiyan yazan bir kimliğin, verilmiş yasal bir belge olduğunu kanıtlayınca, ismimizi tescil ettirebildik. Bu ismi pek isteyerek olmasa da (Azadi'yi tercih ettiğimizden), sonuçta benimsedik ve şimdi de çok seviyoruz. ■

ZAMANIN KIYISINDAKİ KADIN

P FÜSUN Özmen

"Bir gün su temiz akacak nehirde som balıkları yüzecek balinalar kıyıya su püskürtecek bir daha denizin derinliklerinde karanlık bombalar dolaşmayacak" (1) dizelerini okuduğumda kitabın yarısını geçmiştim ve ben hala kitabın adını "Yaşamın Kıyısındaki Kadın" olarak isimlendiriyordum. Zamanın ve aslolan yaşamın kıyısındaki biz kadınlar ve romanın kahramanı Connie (1) için, hangi toplumda olursa olsun, erkek egemen sistemde kadına dayatılan yaşam, başarı ve güce dayalı tüm kurum ve kuruluşlarda sürekli yenik düşmemize ve edilgen olmamıza neden olmuştur. Marge PIERCY bizlere, beynimizin ve asla müdahale edemeyecekleri düşlerimizin yaratıcılığı ile kendi doğal ortamlarımızı nasıl yaratacağımızı anlatmaktadır.

Marge Piercy kimdir?

Amerikalı şair ve yazar Marge Piercy,

Yahudi bir anne ve Galli bir babanın kızı olarak, 1936'da Detroit'de doğdu. Piercy, okul yıllarında radikal bir gençlik örgütü olan Demokratik Öğrenci Derneğine katılarak başladığı aktif siyasal yaşamını, daha sonra kadın hareketi, yeni sol ve silahsızlanma hareketlerinde sürdürdü. Piercy, daha çok potansiyellerini gerçekleştirmek için kendilerini sınırlayan, toplumsal rollerden kaçmaya uğraşan BİREYLER üzerinde odaklanan yapıtlar yazmış önde gelen feminist yazarlardan biridir. Piercy'nin en beğenilen romanı olan "Zamanın Kıyısındaki Kadın" (1976), bir çok üniversitede kadın konulu derslerde okutulmuştur. Diğer Eserleri; Hızlı İniş (1969), Yaşam Pahası (1978), Vida 1980), Yuavadan Uçmak (1984), Askere Gidiş (1987), Yaz İnsanları (1989), Sudaki Halkalar (1982-Şiir).

Azarlama yok!
Sevgiyle hareket et.

CONNIE *; Düş dünyasında gezinti....

Açlık, yokluk ve umutsuzluk içinde, erkek kaba gücünün şiddete dönüştüğü, kadın bedeninin alınıp satıldığı ardından da "Oros-pu" diye aşağılandığı, çocuk sahibi olma hakkının elinden alındığı bir yaşamdır Connie'nin dünyası. Yalnızca kendisini ve hami

le yeğenini korumak için karşı koyduğu, yani kendisini savunmak için bir erkeğe (yeğenin pezevenğine) saldırdığı ve onun burnunu kırdığı için akıl

hastanesine konulmuştur. Akıl hastanesinden bir daha asla

özgürce dışarıya çıkamayacak olan Connie, hastanede kaldığı yıllar içinde, zihinsel olarak ideal dünyasının açılımlarını yaşayacak, kendi iradesi dışında doktorlar tarafından bir denek olarak kullanılmaya hep itiraz edecek ve sürekli olarak hastaneden kaçmanın planlarını yapacaktır.

Bir kadın-bir kızıl derili-bir yoksul olarak, egemen sistemin dayattığı ayrımcılık, Connie'nin gündelik yaşamında sevgilisinin ölümüne ve çok sevdiği kızının elinden alınmasına neden olmuştur. İnsana, özelinde kadına dair bir çürümenin yaşadığı bu dünyadan, düş dünyasından uzanan sıcak, kibar ve nasırlı bir el uzaklaşmaktadır Connie'yi : Luciente. "Sen olağandışı bir insansın. Beynin olağandışı. Sen bizim yakalayıcı, algılayıcı dediğimiz türden bir insansın." (2) Yakalayıcı, beyni ve sinir sistemi olağanüstü açık, sorgulayan ve yo



Kıyıda Kalmış
Ad : Zamanın Kıyısındaki Kadın
Yazar : Marge Piercy
Yayınevi : Anam - Edebiyat Düzeni
Çıkış yılı : Şubat, 1992
Çevirmen : Fesun Tülek

rumlayan bir kişidir Connie.

Toplumsal ve bireysel yaşamından çok farklı bir dünyaya zihinsel geçişler yapan Connie, her bireyin kendi yaşam hakkına tümüyle sahip olduğu, herkesin doğal yeteneklerini geliştirip uygulayabilecekleri en geniş olanakların sağlandığı bir dünya dile getirmektedir düşlerinde.

"Eski iyi şeyler-

le, yeni iyi şey-
leri daha iyi şeyler için bir araya getir-
mek uzun zaman aldı." (3)

Annesinin yöntemini, tevekkülü kullanabilirdi Connie'de. Ama, O direnmiş, kötü ve acı kaderine karşı savaştıkça her defasında daha fazla aşağılanmış, daha çabuk yalnızlığa itilmiş buldu kendini. Kendi yaşamına ilişkin kararlar almak, her türlü dayatmanın dışına çıkarak yaşamını etki-

leyen olgular ve durumlar karşısında sözcüğü sahibi olmak değil midir yaşamı anlamlı kılan? **"Atom bombası yapıp yapılmayacağına bizler karar vermeliyiz." (4)**

Başta cinsiyetçilik olmak üzere, her türlü ayrımcılığın ortadan kalktığı, var olan tüm kurumların yeniden yapılandırıldığı, mevcut üretim ilişkilerinin sorgulandığı, üretim kadar doğanın dengesinin de korunduğu bir dünyadır bu. **Kira vermeyen, savaşa gitmeyi reddeden, yazılar yazan, eğiten ve söylemler veren yeni insan topluluklarıdır yeni dünya.**

Tabular yıkılmıştır. Emeğe dayalı bir toplumsal yaşamda, insanlar sadece, neyi becerip beceremedikleriyle, güçleriyle ve zayıflıklarıyla, yetenekleri ve başarısızlıklarıyla bir ayrıma uğramışlardır. Gönüllülük esasına dayalı olarak üretim yapılmış, tüketimde yoksunluk çekilmemiş, eğitim yaşam pratiği içinde yapılmıştır. Suç ve ceza kavramları yoktur. Kin, intikam alma, sevgisizlik, cinayet, tecavüz yabancı kavramlardır. Bu kavramlar için toplumsal çözümler üretilmiştir.

Hırsızlık yoktur. Çünkü, özel mülkiyet yoktur. Bir şey çalmaya kalkan kişiye hediyeler verilir. **"İstedigin şeyi sana veririm. Ama bir şey alsaydın herkes sana hediyeler verirdi. Bununla bize ihmal edildiğini ve yoksunluk duygusu içinde olduğunu anlatmak istiyorsun diye düşündük. Senin kendini iyi his-**

setmene, istediğini düşünmene çalışırız." (5)

İnsanı nesneye dönüştüren, bilim adına-teknoloji adına bireyi denek haline getiren, doğayı katleden modern toplumun sorgulamasını yapıyor Connie. Aykırı geliyor akıl hastanesinde hergün yeni ilaçların denendiği bir kobay olmak. İnsana yabancılaşmış, kariyer düşkünü personel tarafından itilip kakılmak.

"Azarlama yok ! Sevgiyle hareket et." (6)

Zamanın Kıyısındaki Kadın'ı bir solukta okuyup bitirirken, Connie'nin ütopyasının, ÜTOPYA kelimesinin sözlük anlamındaki "gerçekleşmesi olanaksız, çarpıcı, ilginç tasarısı ya da düşünce" tanımına uymadığını, bir bilim kurgu yazarı olan Marge PIERCY' nin farklı bir dünya yaratısının gerçekleşmesi için biz kadınlara ne kadar çok iş düştüğünü ve ne kadar çok çalışmamız gerektiğini bir kez daha düşündürdü. ■

Dipnot:

***(Connie:Meksika kökenli Amerikalı)**

(1) Syf.222

(2) Syf.40

(3) Syf.69

(4) Syf.269

(5) Syf.203

(6) Syf.185

BERİVAN' IN DİLİNDEKİ KELEPÇE

HATİCE Akdoğan

Safağın ayazı, ufkun kızışmasıyla birlikte yavaş yavaş yerini gittikçe artan bir ısıya bırakıyordu.

Karlar erimiş, bununla birlikte vicık vicık hale gelen ortalığın çamuru da kurumuştur. Köyün çevre tepelerinin birinden bakıldığında bir yanda şapka gibi duran masmavi bir gökyüzü, onun altında köyü çepeçevre saran yemyeşil bir örtü yayılmıştı etrafa.

Baharla birlikte güneş daha erken doğuyordu. Analar çocuklarını güneş doğunca kaldırıyor, evde dana - kuzu ne varsa önlerine katıyordu. Sabahın erken saatlerinde koyunları otlatan çocuklar eve döndükten sonra okula gidiyorlardı.. Çocuklar kuzu güderken okul vaktini , gölgelerini ayakla ölçerek anlamaya çalışıyorlardı.

Berivan gölgesini ayağıyla ölçtü, yirmi ayak olduğunu anladi.Vaktin çok geçtiğini sanarak sık sık ölçüyordu. 'Ancak her ölçüşünde, gölgenin bir ayak olduğunu görünce tekrar oflayıp pufluyordu.Aslında eve gitme isteği bir an önce okula yetişmek için değil, acıktığı içindi. Aklına okula gitmek geldiğinde sıkıntıdan açlığını bile unutuyordu.

Gölge onüç ayağa düşünce

Berivan eve yollanırdı. Adana' ya giden abisi ona öyle öğretmişti. Erken giderse kuzular aç geldi denilerek anasından dayak yer, geç kalıp okula yetişemezse hem babasından hem öğretmenden dayak yerdı.

Derme çatma kerpiçten yapılı iki sınıflı okulu, bir başçavuş, yanında bir öğretmenle Şubat ayında gelip açmıştı. Başçavuş okulu açmadan önce bir manga askerle evleri dolaşıp 7 ile 12 yaş arasındaki çocukları deftere yazmışlar, çocukların mutlaka okula gönderilmesi yolunda ana-babaları sıkıca tembihlemişler, aksi halde "kötü şeyler" olacağından bahsetmişlerdi.

Son 2-3 yıldır okul zaten doğru düzgün açılmamıştı. Bazen öğretmen olmadığı söylenmiş, çoğu kez de yaz kış okula askerler yerleşmiş, buradan karşıkı dağlara operasyona gidilip gelinmişti. Şimdi, askeri bir cemse hergün saat dokuzdan önce başçavuş ve öğretmeni bırakıyor, saat üçe doğru gelip alıyordu.

Başçavuşla öğretmen, çocukları iki sınıfa ayırmışlardı. Az bilenler ile hiç okuma-yazma bilmeyenler olarak...Hiç bilmeyenlere başçavuş, diğerine öğretmen giriyordu. Hiç okuma-yazma bilmeyenlerin içinde 11-12 yaşındakiler bile vardı.

Okula gitmemek için bazı çocuklar okul vaktinde ortadan kayboluyordu. Bir kaçan o gün kurtuluyor ama er

tesi gün başına daha kötü şeyler geliyor-du. Bir kere "komutan bize kızacak" diye evde baba dövüyor; ertesi gün de çocukların öğretmenim yerine "komutanım" dedikleri başçavuş ve öğretmen tarafından değnekle dövülüyorlardı.

Gölgenin boyu onüç olduğunda Berivan 'bugün okuldan kaçabilir miyim' düşüncesiyle eve gidip- gitmemek arasında bocaladı. Kuzuları karşı tepeye sürüp "uzaktaydım, yetişemedim" derse acaba anası affeder miydi? Tepenin alt bölümünde araçlarıyla konaklamış askerleri görünce korktu ve bu düşüncesinden hemen vazgeçti. Sonunda Berivan kuzuların yönünü köye çevirdi. Bugün okula gitmekten daha çok korkuyordu. Açlığı, ellerindeki ayaklarındaki soğuğu çoktan unutmıştı. Dün okulda olanlar rüyasında kendi başına gelmiş gibi oldu. Amcasının oğlu Zeynel top yerine 'top', zil yerine 'zil' dediği için başçavuş tarafından bayılana kadar dövülmüştü. Amcasını çağırması için başçavuş Berivan'ı eve göndermişti. Geldiğinde oğlunu yerde gören baba, "Gomutanım gusuruna bakmayın, çocuktur. Ben ona izah ederim" diyerek oğlunu almış götürmüştü.

Berivan'da Zeynel'le birlikte hiç okuma yazma bilmeyenler sınıfındaydı. 9 yaşında ve ilk defa okula gidiyordu bu yıl. Çabuk öğrensinler diye

başçavuş bu sınıfa bakıyordu. Öğretmenin de çocukları dövdüğü onlara bağırdığı zamanlar oluyordu. Berivan'ın sınıfına çoğu kez sesi geliyordu. "Gükyüzü değil, gökyüzü" diye bağıryordu, öğretmen.

Çocukların korkusu, Zeynel'in ağzında ve burnunda gördükleri kandan sonra daha da artmıştı. Kızlar ve erkekler 4 kişilik sıralarda özel olarak seçilmemek için birbirlerine yapışırçasına sokulmuşlardı.

Berivan kuzularla evin önüne vardığında anası "Gız çabılı ol, zil çalacak" diye bağırdı. Berivan abisinden kalan önlüğü basma fistanının üstüne giyinip, beyaz yakayı taktı. Önlük fistanın üstünde gömlek boyunda kalmıştı. Anasının eline tutuşturduğu dürümle, naylon bir poşetteki defter ve kitabı da alarak okula yöneldi.

Başçavuş elinde bir sopayla okulun önünde bekliyordu. Çocuklara "sıra ol" diye bağırdı. Çocuklar hemen önceden bildikleri şekilde sıraya girdiler. Başçavuş sandalyenin üstünde duran teybin düşmesine basarak çocuk sesiyle teybe alınmış "Türküm, doğruyum, çalışkanım ..." diye başlayan andın sesini sonuna kadar açtı. Çocuklar da andı baştan sona düşmeye basılmış gibi tekrarladılar. Çocuklar

"and içme" bittikten sonra, sıradan tek tek çıkarak sınıfa yöneldiler. Berivan sözlü sırasının kendisine yaklaştığını bildiğinden o gün daha çok korkuyordu.

Hergün olduğu gibi bugün de başçavuş derse fiş okutmadan başladı. Zeynel'i dün kaldırdığını iyi biliyordu. Zeynel'in yanında oturan Hasan'ın korku dolu bakışlarıyla karşılaşır karşılaşmaz hemen onu çağırırdı. Zeynel başını kaldırıp hiç yukarı bakmazken, Hasan sapsarı kesilmişti. "Bugün yağmur yağdı" diye okuduğu fişten sonra ellerine ikişer sopa yiyerek oturdu. Ondan sonra kaldırılanların hepsi de ya kafalarına ya da ellerine birer sopa yediler. Berivan henüz kalkmamıştı ama sopanın "az" olduğunu görünce korkusunu biraz yendi.

Başçavuş bu arada yorulmuş "Güzel Türkçemizi dövüle dövüle öğreneceksiniz, biz sizin yaşınızda ne dayaklar yedik" diyordu.

O gün çavuş son dersi Hayat Bilgisi yaptı. Yağmurun nasıl oluştuğunu, yağmurun doğaya ve insanlara neler sağladığını yarım-yamalak teknik bir üslupla anlattı. Ardından Berivan'a bakarak onu tahtaya kaldırdı. "Güzel konuşarak yağmur nasıl oluşur, bize neler kazandırır anlat bakalım" dedi.

Berivan Kürtçe' de şılı dedikleri yağmuru nihayet öğrenmişti. Yağmur diye başlıyor, boğazi düşümleniyor,

ayakları yerden kesilircesine kasılıyor ama bundan sonrasını Türkçe anlatamıyordu. Yağmurdan sonra Kürtçe anlatmaya başlıyor gerisini getiremiyor. Birden ayakkabısının yanında bir su birikintisi oluştu. Çocuklar aynı anda gülmeye başladılar. Berivan'ın altına işediğini gören çavuş "Defol otur" diye bağıınca, Berivan ağlayarak yerine oturdu. Kafasını paydos olana dek sıradan kaldırmadı, çok utanmış, yüreği ezilir gibi olmuştu.

Eve giderken arkadaşları alay etti. Eve vardığında, içeri girmek yerine evin yanındaki taş yığınının arkasına geçerek için için ağlamayı sürdürdü. Epey sonra anası merakla kapıya çıkıp Berivan'ın sesini duydu. Elinden tutarak "ne ağlıyorsun gir eve" diyerek kolundan çekti. Berivan'ın ıslak ve soğuk bacağını hissedince "Ne o altına mı işedin, kocaman gızsın, söyle ne diye işedin" deyip Berivan'a vurmaya başladı. Berivan annesinin tokat darbeleri arasında "şılı, aney şılı" deyip duruyordu.

Ertesi gün Berivan yatağından kalkmadı. Ateşler içindeydi. Arada ninesi başucuna gelip "Berivanım, Berivanım" diye seslendikçe Berivan "şılı, şılı" diye sayıklıyor, ninesi ise "şılı bize gül getirdi/ Şılı zemheriyi götürdü/ Şılı canımıza can getirdi, Berivanım' ı getirdi"

MALEZYALI KADINLAR

24

Yaşamın her alanında varlar, ama...

TUNA

Nüfusunun yarısından fazlasını müslümanların oluşturduğu Malezya, Ekvator kuşağında bulunmasından dolayı tropikal iklimin hüküm sürdüğü bir ülke. Balta girmemiş ormanları tropikal bir ülkede bulunduğumuz sürekli anımsatıyor.

Fazla uzaklara gitmeye gerek yok. Kuala Lumpur'un hemen yakınlardaki Batu Mağaraları'na gittiğinizde bu ülkenin insanları ile hayvan ve bitki örtüsü zenginliği hakkında bir fikir sahibi olabiliyorsunuz. Batu mağaraları bölgesinde yaşayanların çoğunu Hintliler oluşturuyor. Hintlileri, Malaylar ve Çinlilerden kolayca ayırt edebilirsiniz. Her Hintli kadının alınının tam ortasında koyu renkle boyanmış bir nokta var. Yaşlı Hintli kadınların genellikle geleneksel giysilerle dolaşmayı tercih ettikleri görülüyor.

Malezya'da bulunduğum günlerde Hintliler'in en önemli bayramları Deepavali

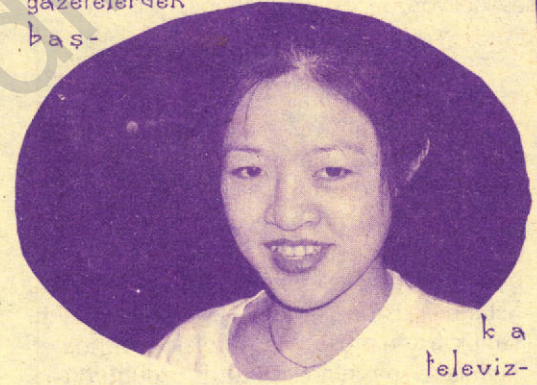


kutla

yordu.

Ülkenin her yerinde büyük pankartlarla "Hari Raja Deepavali" (Deepavaliniz kutlu olsun) yazıyordu. Deepavali ya da diğer adıyla Diwali, Işıklar Bayramı anlamına geliyor ve Hintlerin en önemli bayramı. Hint takviminde Kartik ayında (Ekim-Kasım) kutlanıyor. Sri Krishna'nın zaferi, Vishnu'nun yeniden canlanması ve Şeytanlar Kralı Narakasura'ya karşı elde ettiği zaferin meydana geldiği gün olarak kabul ediliyor. Zafer (yağ) kandiller ile sembolize ediliyor. Bayram sabahı Hintli aileler bitkisel yağlarla banyo yaparlar ve tapınağı ziyaret ederler. Gazetelerde devletçe verilen boy ilanlarda Hintlilerin deepavali'si kutlanıyor

ve Malezya'daki asıl zenginliğin etnik kökenlerin çeşitliliği olduğu vurgulanıyordu. Resmi bayram olarak da kutlanan Deepavali ilanları tüm hafta boyunca gazetelerden baş-



k a

televiz-

yonlarda da yer aldı. Çinliler ve müslümanlar da Hintlilerin bu kutusal günlerini kendi bayramları kadar benimsemişler. Barış içerisinde ve kendi aralarında bu denli uyumlu bir ülke ile şu ana dek karşılaşmadım. Hiçbir etnik grup diğerine düşman gözüyle bakmıyor. Müslüman Malaylar nüfusun çoğunluğunu oluşturmasına karşın diğer etnik gruplar üzerine tahakküm kurmaya girişmiyorlar. Devlet dinsel örgütlenmeyi serbest bırakmış ve etnik farklılığı bir



ginlik olarak kabul ediyor.

Bu üç din dışında kalan Konfüçyünizm, Taoizm, Sih, Hıristiyanlık ve Bahaizm inançları ülkede özgürce, hiçbir baskı olmaksızın ibadetlerini sürdürüyorlar. Malezya nüfusunun yüzde birini oluşturan Bahailer, Türkiye'li Bahailerden farklı olarak hükümetten bir baskı görmediklerini, aksine hükümetin bir konuda kendilerine yardımcı olduklarını vurguluyorlar.

Zaten, Malezya Anayasa'sı da herkese inançları doğrultusunda yaşayabilme ve bunun propagandasını yapabileme özgürlüğü tanımış. Anayasanın yine aynı maddesine göre müslümanların propagandaya maruz kalmaları yasak. Yani bir ölçüde müslümanların dış etkilerden korunması amaçlanmış.

Kadınların günlük yaşamda varlığı be-

zen-

gin bir biçimde hissediliyor. Kadınların çalışma alanlarının her yerinde olduğu görülüyor. Malezyalı kadınların toplum içindeki varlığı sokaklarda gezdiğiniz her an hissedilebiliyor. Maley kökenli kadınlar çoğunlukla geleneksel giysileri kullanıyorlar.



Çinli kadınlar ise batı tarzı giyinmeyi tercih ediyorlar. Aile yaşantılarında kadınların Türkiye'de olduğu gibi bir baskı içinde oldukları gözleniyor.

Batıda eğitim görmüş bir Çin asıllı Malezyalı kadın gazeteci kendisinin her ne kadar Batı eğitim tarzında yetişmiş olsa da erkeğin egemenliğini kabul ettiklerini söyledi ve bu düşüncenin Doğunun geleneksel düşünce yapısının çekirdiği olduğunu vurguladı. Kadın gazeteci, "Bu şekilde biz Batıda yaşadığı gibi ailelerimizi yitirmiyoruz. Çocuklarımızı da böyle eğitiyoruz" diyor.

lir-

saptamının Uzakedoğunun bir çok ülkesinde bir biçimde doğru olduğunu söylemek yanlış olmaz.

Dünyanın bir çok bölgesinde olduğu gibi Malezya'da da ücretlerde eşitsizlik olduğu görülüyor. Kadınlar erkeklerden daha az ücret alıyorlar. Ülkenin en büyük Pewter'ında (kalay ve çinko alaşımı maddelerden yapılan hediyeelik eşyalar fabrikası) çalışan kadınların ortalama aylık ücreti 200 Amerikan doları. Erkekler ise daha yüksek ücret alıyorlar.

Kadınlar ise buna rağmen her yerde çalışıyorlar.



Eğitimde, bankalarda, fabrikalarda, tarlalarda, gece klüplerinde, pazar yerlerinde...

FARKLI, AMA EŞİT

HEDİYE Yılmaz

Doğrusu çok hoşlanmadığımız halde, "Azınlıklar" sözünden daha iyisini bulamadığımızdan biz de kullandık. Bu ülkede kimin azınlık kimin çoğunluk olduğu çok tartışılır bir durum. Ama açık olan birşey var ise oda, "mutlu olma" hakkının başta anayasa olmak üzere çok sayıda kanunlarla güvence altına alınan bir hak olarak sadece Sünni Türklere tanındığıdır. İktidarın onlarda olduğu gerçeğinden hareket edersek bizim de içinde bulunduğumuz büyük çoğunluk, vicdani, etnik ve diğer birçok kimliklerini özgürce yaşayamıyor. Biz mutsuz çoğunluk böylece "azınlık durumunu" yaşıyoruz.

İktidar dışıyız ve iktidarın tüm ezici kurumları tarafından denetlenip baskı altında tutuluyoruz. Bu ortak yazgımıza rağmen biz farklılar, birbirimizle nasıl bir ilişki içindeyiz, kendi çıkar ortaklığımızın ne kadar farkındayız veya buna yönelik nasıl politikalar yürütüyoruz sorularına henüz çok açık cevaplar yok. Gerçekte birbirinden beter durumlar yaşadığımız halde, kimimiz kendini diğerinden daha iyi buluyor

ya da daha iyi niteliklere sahip olduğunu iddia ediyor.. Bunlar da tartışmalı. Birileri sahip olduğu ayrıcalıklı bir kimliğinden dolayı diğer birini her an ezebiliyor. Müslümanlar hıristiyanları, Türkler Kürtleri, Kürtler Ermenileri veya Sünni Kürt Alevi Arabı ya da Müslüman Kürtler Yezidi Kürtleri...Kimin gücü kime yeterse yani.

Son derece girift ilişkiler bütünü olan bu farklılıklarla birlikte varolmayı becermemiz, toplum olarak çok zaman alacağına benziyor. **Biz Kürtler de, bugün ucu sivri bir biçimde bize dokunan ırkçılığı lanetliyorken, bugünün kurbanları olarak, yarının cellatlarına dönüşmemek için şimdiden ırkçılığın lanetini görmek ve ona karşı durmak zorundayız.** "Farklı ama eşit" duruma gelmek için verdiğimiz mücadelenin boyutları bugünden yarına izleyeceğimiz yol yöntemle de çok yakından ilgili.

Farklı kimliklere sahip kadınların, bilfiil kendilerini anlatmalarından da yanayız ve sayfalarımız onlara her zaman açıktır. Nitekim, zaman zaman yayınladık da. Ama sistemli hale getirmek için biraz altyapıya ihtiyacımız vardı.

Toparlamaya başladığımız arşiv, bu projemizi hayata geçirmede biraz kolaylık sağladı.

Biz burada ayrıca anlayışımız gereği bu konudaki tavrımıza uygun yazılara yer vereceğimizi belirtiyoruz. Kürt kadınları olarak, acısını çok yakından bildiğimiz ırk ayrımcılığı bu

toplumda kök salmış ve kapalı odada sürekli yaşayanların bu pis kokuyu hissedemeyecek hale gelişleri gibi kanıksanmıştır.

Bundan sonra, bu politikamız gereği her sayıda derli toplu olarak azınlıklarla ilgili haberlere yer vermeye çalışacağız. Azınlıkların kendi çıkardığı yayın organlarını kaynak olarak kullanmayı daha doğru buluyoruz. Bu sayfayı ilgi duyanlarla birlikte daha da zenginleştireceğimizi ümit ediyoruz. Özel haberler için katkılarınızı bekliyoruz. Sistemli ve düzenli çıkan sayfalarımızdan biri olarak yalnızca haberlerle yetinmeyi değil, aynı zamanda bu konudaki farklı gelişmeleri de aktarmak ve birlikteliği anlamlı kılmamızın bir yolunun da tanımak, anlamak ve doğal olarak da bunlar için bilgi biriktirmek olduğunu düşünürüz.

Farklı kimliklere sahip kadınların, bilfiil kendilerini anlatmalarından da yanayız ve sayfalarımız onlara her zaman açıktır. Nitekim, zaman zaman yayınladık da. Ama sistemli hale getirmek için biraz altyapıya ihtiyacımız vardı. Toparlamaya başladığımız arşiv bu projemizi hayata geçirmede biraz kolaylık sağladı.

"Kürdüm" dendiğinde cevap olarak, "Esağfurullah, hepimiz insanız" demenin Kürtleri, gerçekten hangi safta gördüğünü ve hiç de in-ce olmayan bir ırkçılığın ne kadar da masu-

AZINLIKLAR



mane bir ifade tarzı ile her gün yeniden üretildiğini fark etmesek, sorgulamasak....ve karşı durmasak bu toplumda hiçbirşey değişmez....Ermeniler, Rumlar, Yahudiler, Suryaniler, Yezidiler....yani Sünni Türk olanın dışında kimse bundan muaf değil. Hepimiz bir biçimde az ya da çok nasipleniyoruz. Ezilmenin kendi içinde en çokla ifade edilen bir hiyerarşisi olamaz. "Benim ezilmişliğim senin ezilmişliğini döver" diye rekabet edeceğimize, en çok kimin ezildiğini spor skoru gibi sıralayacağımıza tüm ezme/ezilme ilişkilerini bertaraf etmenin yollarını ararsak iyi olacak. Bu ateş hepimizi yakıyor!

İki ayda neler oldu?

Resmi ideolojinin tezleri yeniden üretildi.
•Türkiye'deki ilk kadın muhabirin kim olduğunu biliyor muydunuz? Eleni Küreman (Orhan Koloğlu, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Rumca basın maddesi).

•Avrupa Konseyi ile Avrupa Birliği Başkanları 30 Ocak'ta Irkçılıkla Mücadele Yıl'ını başlattılar.

•Kendi kültürünü, tarihini yazan azınlık yazarlar giderek artıyor, ama onlara karşı da cengaverler gibi çarpışan vatansever yazar ve gazeteciler de boş durmuyor ve

bol bilimsel dayanaklı suçlamalarından geri kalmıyorlar. Yine de bu yeni kitapların, okuyucusuna ulaşmasına engel olamıyorlar. İşte son aylarda çıkan kitaplardan bazıları:

- SÜRYANILER Anadolu'nun Solan Rengi - Yakup Bilge (Yeryüzü Yayınları) ; Yakup Bilge kitabında, Süryanilerin ezildiğini, Türklerle eşit olmadıklarını, katliamlar gördükleri için

çoğunluğun Türkiye'yi terketmek zorunda kaldığını anlattığı için Türkiye ve Türk milleti aleyhine iftiralara attığı iddiasıyla suçlandı ve "bölücü" ilan edildi Her gün Gazetesi tarafından.

- HIRISTİYANLIK İLE İLGİLİ GERÇEK DİŞİ İDDIALARA YANIT -

İsa Karataş; Bu kitap da Yeni Şafak Gazetesi'nden

Mustafa Özcan'ın gazabına uğradı. Karataş, misyonerlikle ve Protestanların siyasi ve dini uzantısı olmakla suçlandı.*



•1960'tan bu yana cemaat vakıflarının hukuki ve fiili durumları sürekli zorlaştırıldı. Bugün de azınlık vakıfları, yeni taşınmaz mal edinemedikleri gibi 1936-1971 yıllarında sahip oldukları taşınmazları ellerinden alınmaktadır. Gedikpaşa Protestan Kilisesinin Tuzla'daki taşınmazı da bu kararlara uyularak ellerinden alındı.

•Ermeni Kilise'sine bombalı saldırı yapıldı. 6 Ocak'ta İsa Mesih'in Doğuşunu, görkemli bir şekilde kutlayan İstanbul Eyüp'teki Meryem Ana Kilisesine, 19 Şubat 1997 Çarşamba gecesi parça tesirli bomba atıldı.

• Ergun Balcı Cumhuriyet Gazetesi'ndeki köşesinde, 1915'te Ermenilerin soykırım yaşamadıklarını Osmanlı Hükümetinin, bölgeden sürme kararı (tehcir) aldıklarını ileri sürüyor. Yeni bir şey yapmıyor Ergun Balcı, sadece resmi ideolojinin yeniden üretimine katkılarda bulunuyor. Bu tezini de İngiliz tarihçi Prof. Bernard Lewis'in Ortadoğu adlı kitabındaki iddialarına dayanıyor. Aksini iddia eden kitap sayısı da az değil, Balcı bunlara biraz az önyargı ile baksa belki birşeyler öğrenir. ** ■

Kaynaklar:

* SÖZ Haftalık Gazete, AZALIRKEN-YELDA, 15 Şubat 1997

** AGOS Haftalık Ermenice-Türkçe Gazete, 10 Ocak 1997

BARIŞ HANGİ ZAMANA ERTELENDİ ?

KİTAP ADI: ŞARK ÇIBANI
YAZAR: TOMRİS ÖZDEN
YAYINEVİ: ÇİVİ YAZILARI

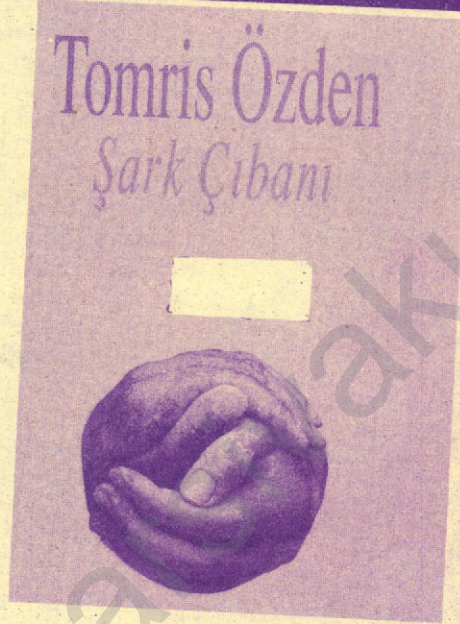
DERYA Duman

- Çok Üzgünüm. Çok Acı Çekiyorum. Gör-
düklerim Gerçek...

Tomris Özden

Geçtiğimiz yıl Çivi Yazıları'ndan -Kamera Dizisi- Tomris Özden' in Şark Çıbanı adındaki yapıtı çıktı. Barışa taraf olanların kendi sesini bulabileceği, yakın dönem politikasını aydınlatan hayli yoğun tempolu bir kitap bu. **Tomris Özden, tutarlı ve aydın bir kadın olarak, devleti-toplumu-sistemi karşısında bulunduğu halde, eşinin ölümünün, kirli savaş içerisinde bir cinayet olduğunu vurgulamaktan kaçınmadı.**

O duygulu, birikimli ve savaştı bir kadın. Acılardan herkes kadar, belki daha da fazla payını almış olmasına rağmen, hala güçlü ve inadına yaşıyor. Bu ülkede az rastlanan muhalif tavri yazarda görmek mümkün. Kitabın kapağındaki sözleri aktarıyorum :



Savaş, dipsiz bir kuyuya taş atmakla eşdeğerdir.

Savaş, insanın kendi içindeki özgürlüğü ve insanı taşlamasıdır...

Barış zahmettir... Barış özveridir... Barış, geleceğe güvenceli, mutlu ve sevgiyli bakmaktır.

Kini, nefreti unutmaktır... Barış utanmaktır...

Barış yüzünü güneşe dönmektir...

Barış...Barış...

Barış için örgütlenmeliyiz...

İnsanı yardıma çağırmak gerekir...

İçimizdeki ve dışımızdaki insanı yardıma çağırmak gerekir...

İnsanı çağırmak gerekir...

Tarihi oluşturan savaş ve barış üzerine daha fazla birşey söylemek gerekir mi bilmiyorum. Demokrasiyi gerçekleştireceğiz diye savaşa çığırtkanlık yapanlar, cinayetlerinden utanmalı artık! **Yeryüzü barışa gönül verenlerin olacak. Savaşın rengi karadır, kırmızıdır, bizim beyaza ve aydınlığa ihtiyacımız var...**

Tomris Özden'e ülke kamuoyunda yapılan haksızlıkları sizler de pekala biliyorsunuz, hep bir kurban istiyori bilinen ve modern görünen canavarlar. "Vurun kahpeye", "vurun kahpeye" zihniyeti hepimizin yaşamına bir şekilde yansımıştır. Şizofren! Katil! Frengi! İntihar! Tahkikat! O, Türk Aile kadını değil. Tüm bunlara karar veren etkili ve yetkili beyler bu zihniyetle yaşayamaz, kadınlar kurtuluşu ve dayanışmayı güçlendirecek çünkü. Giriş kısımlarında, eşinin öldürülmesiyle başlayan acılar, olaylar, tehditler ak



tarılıyor. Yazar, "riskli terör oyunları bitmediği sürece, acılı ve yalnız olacağız" diyor. Sonra yaşamına dair kesitler buluyoruz. Veteriner olan babası Urfa' da görev yaptığı için çocukluğunu orada yaşıyor. **Sivrisineklerden yüzünde ömür boyu taşıyacağı Şark Çıbanı kalıyor, kitaba adını veren, doğu yadigarı bir anımsatma bu.**

İlkokulu ve ortaokulu Antep' te bitiriyor. Sonra, babasıyla tekrar Urfa'ya dönüyor. Artık Şark Çıbanı yok, geçen yıllar bataklikları kurutmuş. Urfa' nın yaşamı, O' nu doğu üzerine düşüncelere sürüklüyor. Bitmeyen bir çile ve uzun bir kimsesizlik "Sarri Sarri" diye bağırان insanlar. Bir ihmalkarlık, dıştalamaya öyküsü doğu. 73-74' de bankacılığa başlıyor. Rıdvan Albay'la telefon ve tesadüf sonucu ilginç bir tanışma yaşıyor. Sonra mektuplar, aşk, yaşamın tüm canlılığı. Albay' in tayini Kah-ta'ya çıkıyor ve evleniyorlar. Albay Çerkez olduğu için, aile kurumuna saygısı çok fazla. Tomris Özden işten ayrılıyor. İki kızları oluyor çiftin, taa ölüme kadar yarım kalmış bir aşkı yaşıyorlar.

Medyanın birtakım yönlendirmelerinin, karalamalarının ne

kadar acımasız olduğunu görebilirsiniz kitapta. Zaten kitabın son kısmı, kendisi hakkında çıkan yazıları (olumlu-olumsuz) bulunduruyor. Ölüsü 17 saat arazide bekletiliyor albayın, işin içinde çetrefiller ve bilinmezlikler dolu. Eşi basına açıklama yapıyor. "Şehit olarak kabul etmiyorum O'nu" diyor, öldürenler öfkeleniyor, ucu bir yerlere dokunuyor çünkü. Sonra susturmaya çalışıyorlar, basın açıklamalarını tekzip et diyorlar, bayrak ve kuran öpme dersleri veriliyor cenaze töreni için.

Dünya Barış Günü'nde elele tutuşuyor bir gerilla ablasıyla. Ölüm acısını taşıyan iki kadın ve barış buluşuyor, iki kadın ve barış... Ve malum CHP-PM üyeliği, ardından gelen politik ince hesaplar. Hiç kimse O'na sahip çıkmıyor. Ailenin dokunulmazlığına saldıranların yardımıyla iki günde sessiz-sedasız çıkarılıyor üyelikten. **Özgürlükten ve adaletten yana olan kadınlar bu olaya sahip çıkmalı. Sürü bilincinin ve koşullandırılmış sessizliğin dışına taşmalıyız**

Kitabın sonunda, Rıdvan Albay'ın mektubu, CHP'den ayrılış belgesi, fotoğraflar, yazarlar ve yazıları var. Çocukluğundan bugüne değin ilginç bir serüvenin içinde olan aykırı, yürekli, inatçı ve adaletsizliğe karşı olan sıcak

birinin yazdıklarını okumanızı isterim. Bu ara da ilgililere bir haber, ikinci kitap yolda.

Biliyorsunuz, yüzyıllardır savaşın ve ölümün yeryüzüne faydası olmadı. Ne uluslararası yatırımlar ne de silah tüccarları, çığırkanlıklarıyla dünyayı ele geçiremezler. Bir yerlerde nice Tomrisler ve karanlığa bağırانlar var. Çünkü karanlık uyutur, karanlık hareket eder, karanlık hepimize dokunur.

Sevgili kitapseverler okuyun ve kararsız kalmayın. Nice nice Tomrislere, nice nice kitaplara merhaba. Bu sarışın kadını izleyin ve yalnız bırakmayın!...

Toplum, aile ve devlet... Ne kadar birbirine benziyor değil mi?

-Yalnızlık ya da kimsesizlik. Çevremde sadece yakınlarım. **Toplumun gözüaltına aldığı bedenim, hissettiklerimin güvencesi ile dinlenceye dalıyor.** Düşlerim ardsıra birbirini kovalıyor. Yorulmak bilmeden...

Arka arkaya silah gibi patlayan flaşların kör edici ışığı bile beni uyandıramıyor.

EK NOT : T. Özden - barış yanlısı olduğu için- medyada illegal örgüt üyesi olarak lanse edilmeye çalışılıyor. Düşmanlarını çoğaltmak, savaşını yıldırma, gerçekliği saklamak için yapıyor tüm bunlar. O savaşa karşı olan bağımsız bir insan... ■

YALNIZ AŞK İÇİNDİR KENDİSİ

benliğinin. Kadın
dolup dolup taş-
maktadır, üretip bölüştürdüğü

güzelliklerin sarhoşluğuyla. Dokun-
dukça adama, onun varlığında çoğalır.
Sevişirken öylesi sarar ki, adam sanır
kendini bazı. Ne erkek ne kadındır
böyle anlarda, salt aşktır; sınırsızlığa
soyunmuş bir yürek. Adam içinse daha
çok kendine kapanacağı ayinlerdir seviş-
meler. Alıcı sayar kendini, daha çok, da-
ha çok alıp kadından, saklamak ister
kendinde.

Mevsimler dönüşürken, kül rengi bir güz
sabahtı, yataktan kalkamaz hisseder kadın
kendini. Yorgunluk çökmüştür göz ka-
paklarına, yüreğinin ışığını taşıdığı gözle-
ri, hapsolmüştür coşkunun. yitdiği yer-
de karanlığa. Kıpırdamaksızın, bir süre
sessizliği dinler. Bunca zamandır yanına
yaklaştırmadığı ıssızlığı gelir, oturur
başucuna. Bir ninni söylemeye başlar fısıltı
halinde. Dinmiyor senfonisi fısıtımın. Aynı
anlamı farklı tonlarda tekrarlıyor: HAİN !

Bir ölüm düşlemelisin. Usulca teninde
büyüttüğün. Sakındığım korkularından.
Sevilerle beslediğim. Masalsı tutkular giy-
dirip, sevinçli bir törene gider gibi yollarına
düştüğün. Bir ölüm düşlemelisin, öyle
tanıdık, öyle bildik. Bir ölüm düşlemelisin,
bir kaç bin yıllık seriiveninde insanın, erkeksi
ihabetin rengine boyanmış. ■

la: "Aşka biçim verecek olan sensin, mutluluk
tablosu yahut keder çizebilirsin yüzüme."

"Benim manipülasyonum iyi değildir" diyo-
rum şaşkınca. "Tek başına ancak düşlerini çi-
zersin, aşk bir başkasının varlığını koşullar"
diyor. "Başkası daima bir yabancıdır" diyo-
rum. "Aynı zamanda kendin ve bir başkası
olacaksın, bu şans veriyorum sana aşk ola-
rak" diyor. Düşünüp karar vermek için za-
man diliyorum. "Aşk zamansızdır" diyor,
"ya şimdi ya da hiçbir zaman. Ne kaybeder-
sin" diyor, "ne kaybedersin?" "Evet" de-
memle bedenim katlanıyor ve heykelin ayak-
larının dibine çökmüş bir pozisyonda bulu-
yorum kendimi: gözlerimi kaldırıp bakınca
tedirgin oluyorum, heykelin ayaklarında bir
künye: HAİN !

Sonra rüzgar olup çıkar kadın, mabedin kapı-
sından. Kadın rüzgardır, sarar adamı, uçurur
bilinmedik, görülmelik diyarlara. Cesurdur,
tüm gizlerini umarsızca açar adama. Kadın
sundukça kendini, adam doruklarına çekilir

AVA

Dinmiyor senfonisi fısıltımın. Aynı anlamı
farklı tonlarda defalarca tekrarlıyor. Hırçın
duygusallığıma çarpıp dağılıyor. Yeniden bü-
tünleyip sarıyor gözlerimi, sisler ülkesine ta-
şıyor.

İşte, yaşanmışlıklar pejmürde pervasız dola-
nıyorlar, terkedilmiş sokaklarda. Yürüdü-
ğüm aşınmış yol, köhne bir tapınak çıkarı-
yor karşıma. Alışıkların küflendirdiği nemli
duvarlara dokunuyorum. Dokundukça renge
koşuyor duvarlar. Irkilip çekiyorum elle-
rimi. Yaşam suyumu içiyor, coşkununluğum-
dan besleniyor bu duvarlar. İlerliyorum
durdukça, ilerledikçe duruyorum. Vardığım
yerde bir kapı. Kapının üzerinde gizli bir
dilde yazıldığını sandığım şifreli bir cümle.
Çünkü figürlerle ifade edilmiş. Belki keli-
me, belki de bir öykü. Birden çözülüyor di-
li kapının ya da belleğime yabancı gelmi-
yor, okuyabiliyorum: AŞK YALNIZ KEN-
DİSİ İÇİNDİR. Birdenbire açılıyor kapı-
lar. Bedenim ayaklarımı sürüyor, görkemli
devasa bir heykelin altına kadar. Bu bir
erkek, hayır kadın. Erselik olduğumu anlı-
yorum. Fakat yüzü yok. Belirsiz, biçim ve
rilmemiş. Konuşuyor heykel, olmayan ağzı-



SEVE

Günün birinde, annemi beklerken babam gelmişti. O ana kadar tek bir defa görmüştüm onu. Babam geniş gövdesiyle bir sandalyeye oturup, nenemle ve dedemle sohbet ederken, ben ve ablam bize getirdiği beyaz puanlı, aynı model elbiseleri giyinip hemencecik dışarı çıkıvermiştik; görsündü mahallenin çocukları, bizim de güzel elbiselerimiz vardı.

İkinci gün bizi alıp, bu hala alışamadığımız yerden uzaklara götürmeye karar vermişti. Karar vermişti, ama bunu bize söylemeye gerek duymamıştı. Bu yolculuğun ucunda bir umut ışığı vardı: Anneme kavuşmak ve beni bir türlü kabul edemeyen bu öğretmenden kurtulmak. Tekrar dört



tekerlekli sandığa binip bir gün bir gecede dünyanın taa öbür ucuna gitmiştik. Burada, birşeyler beklemek üzere, iki yatağı olan bir odaya yerleşmiştik. Yalnız bir sorunum vardı; tuvaletim gelmişti,

hem de büyük.
Beni öyle



sıkıştırıyordu ki, sanki patlıyacaktım gibi. İkide bir odanın bitişiğinde, ayrı kapısı olan bir başka odaya girip çıkıyordum. Burada iki tane çanak vardı, biri büyük biri küçüktü. Büyüğüne yapsam su götürmez, küçüğüne yapsam nasıl üstüne oturacağımı çıkaramamıştım... Bir de ikisi de

öyle temizdi ki, bembeyaz. Peki bunların içine yapılmazsa bu iş ve benden sonra gelenler, benim bu işi buraya yaptığımı anlarılarsaaa!

Köyde ne güzeldi, böyle durumlar da evlerin arkasında beğendiğimiz herhangi bir taşın arkasına oturup, hemencecik oracıkta rahatlardık. Bu kadar temiz değildi ama, çok pratikti...Bir zaman sonra, benim gibi başka birinin de aynı durumda olduğunu farketmiştim. Beni bu rahatlatmadıysa da, en azından bu sorunda yalnız olmadığımı anlamıştım. Çünkü her tuvaletten çıkışında ablam telaşlı telaşlı giriveriyordu, yüz ifadesi de benimkinden farklı olmadığına göre... Nedense bu meseleyi birlikte konuşmaya bir türlü cesaret edemiyorduk. Sonunda, onun bu sorununu nasıl çözdüğünü bilmiyorum ama, ben pantolonlarımı tamamen sıyırıp, o küçük küvetin üstüne başım duvara dönük oturup, işimi görmüştüm. ■



KOSE GELI

SENEM Çamlıbel*

Zivistan e. Berf dibare

da iro her
kes şa û
rûken
haziriya
xwe
dike.
Ji

Dî bajarê me

ber ku, êvarê wê Kose
bigere, êdî mehek ji maye ku
Newroz bê.

Di malê da çi zêde ma bû, dayî-
ka min wana derdixiste nav
tûrekî. Ard, rûn, hiri, şeker,

çay, kanfêt,
batêq û her
weki din...

Li malê
ser Kose
Geliya
par
bûyî
qise

dikirin û dikenyan. Min ji
qisedanê wana tiştêk fêhm
nedikir.

Min ji dayika xwe pirskir:

- Tu çi hazir diki? Çima

Kose Geli

digere?

Dayika min
gote min;

- Kingê
dawiya
salê tê,
bo tariya
zivistanê
êdi neyê,
diji
betali,

Newroz tê!

tunebûnê, tengasiyê, em
Kurd uha derdikevin û wana ji
ber deriyê xwe diqewirinin.

- Lê Kose çima digere? Te ji
min ra negot.

- Tu yi êvarê bibini.

êvarê nikaribûm şiva xwe
bixwim.

Lexzek paşê deng defê hat.

Min ji pencerê nêhêri ku, di
ser kûçeyê me da çiqas mal
hebûn, hemû deriyê xwe
vekiri bûn. Mina wana me ji
deriyê xwe vekir û em der-
ketin ser rê.

Me bala xwe dayê pey mirti-
ba Kose heye. Kêleka Kose ji
Bûk. Kaleki rû rehman ango
Serokê Qeflê, yek ji hebanekî
mezîn li piştê bû, wi ra ji

digotin Parsvan. Yek ji
ruyê xwe teni kiribû, bibû
Ereb.

û hin kes ji şiv û dar hildabûn
destê xwe. Pey wana ji xortên
bajarê ber bi mala me tên.
Hemû kincên ecêb li xwe
kiribûn.

Jin, mêr, xort û keçikan dest
dan hev û govendek girtin.
Ewana ku nêzikê me bûn,
hemû kes çepik lêxistin.

Mirovên govendê der û dora
Kose û hevalên wi girtin.
Mirtiban def û zurnê hin bilind
û xweş lêdixistin. Ewana tev
reqedanê kir. Paşê Kose û
hevalên wi listikan û henekan
kirin. Diya min ji malê tûra
hazirkiri ani û da Parsvan.
Parsvan devê torbê vekir û çav
qirpande hevalên xwe û got:

- De defê xin! Carek

ji bo xanimê em govend
bigirin!

Şervanek destê diya min
girt, ani xiste govendê, yên
din ji het yek destê yeki girt
me tev govend kişand.
Cinar ji hatin tev govenda
Kose Geli bûn. Bi rasti ji
govenda kûça me her diçû
geş dibû. Kalê, Serokê Qeflê
disa mirtiba nêhrêri. Ewana
di ci da sekinin.

- Geli cimaet, em diçin! Di
sala nû da xêr û xweşi ji we
ra dixwazin, mali ava!
Birayên min ji tev grûba
wana bûn û ber bi maleki din
bi hêlemêl meşiyên.

* JIYAN, Hejmar: 16 Adar 1996

FATMA Kayhan

Kaldığımız yerden, sorulara cevap vermeye çalışarak tartışmamızı sürdüreceğiz.

Kadın dayanışmasının çok yönlü olduğunu ve içinde bir çok riski barındırdığını söylemiştik. Dayanışmadan ne anladığımızı belirterek başlayalım. Kadın hareketinde şu veya bu düzeyde yer alanların çok sık duydukları bir soru da "Bir kadın diğer bir kadına bunu yapar mı?". Yani bir kadın hemcinsinden gördüğü olumsuz bir davranış karşısında ilk tepkisini böyle ifade eder. Sanki kadınlar kendi hemcinslerine daha baştan çıkar ortaklığından dolayı anlayış göstermek zorundadır. Tek başına kadın olmak, dayanışma içinde olmak için yeterli neden mi? Ya da kadınlık kimliği ile bilinci, aynı zamanda örtüşen şeyler mi? Ortak çıkar tüm kadınlar için aynı mı?

Kadınlığımızın yanı sıra taşıdığımız diğer kimliklerimiz çoğu kez birbirinden kopmaz bağlar taşır, iç içe girer. Etnik ve sınıfsal kimliklerimiz bunlar içinde en başat olanlarıdır. İdeolojik tercihler, kuşak farkları, cinsel seçimler (Heteroseksüel veya eşcinsel olmak gibi), bekar veya evli olmak, çocuklu-çocuksuz, kırkent vb. diğer farklılıklar kadınlığı nasıl yaşadığımızı ve bu doğrultudaki tepkilerimizi ortaya koyar. Bu durum, kadınlar arasında çıkar farklılığı da yaratıyor doğal olarak. Bu

çıkır farklılıkları beraberinde çatışmayı da getirir. Öyleyse tüm kadınları kesen ortak yanlar kadar, onları ayıran farklılıkları da görmek ve hesaba katmak politik olarak gerekli. Bu da ortak kadın çıkarının öyle kolay kurulamadığını gösteriyor. Birbirini anlamakta zorlanıyor kadınlar. Bu farklılıkları hesaba katan, bunlar üzerinden politika yürüten bir kadın bilincine ihtiyaç var. Ancak bu bilinç, kadın dayanışmasını mümkün kılar, hiç olmazsa temellerini atar.

Kadınlar arası rekabet

Kadınlar arası rekabet de, dayanışmayı kıran, zorlaştıran ciddi bir unsurdur. Rekabet ancak benzerler arasında mümkündür. Kadınlar, erkekler veya ezen konumda yer alan diğer (sermaye, ezen ulus kadını gibi) kadınlarla değil, kendilerine en çok benzeyenlerle rekabeti yaşar. Zaten diğerleri öyle uzak ve üstünler ki, onlara ulaşamayacaklarını varsayar.

Kendi ezilmişliğinin öfkesini, kendine benzerlere saldırarak bastırmaya veya onlar içinde en iyi olma mücadelesi vererek varolmaya çalışır. Bu da körleşmeyi ve yakınındaki düşmana yönelteceği enerjiyi tam da kendi yol arkadaşına yöneltmesine neden olur. Kırıcı ve yıpratıcı bir süreci aynı zamanda kendi içinde yaşar. Kürtlerin en çok Kürtleri, kadınların kadınları, işçilerin işçileri çoğu kez "işe yaramaz" buluşları ve en acımasız eleştirileri içinde buldukları gruba yöneltmeleri boşuna değildir. Ta ki, kendi kurtuluşunun da benzerleri ile kuracağı ilişki ağı içinde mümkün olduğunu fark edinceye dek bu yıpratıcı sü-

reç devam eder. Pratikte böyle yaparak, içten içe yıkıcı bir tarzda kendini eleştirmektedir.

Aşağılanmaktan, ezilmekten, içinde bulunduğu grup özelliklerinden sıyrılarak, kendini ezenlere özenerek, onlar gibi olmaya çalışarak, onlara benzeserek kurtulacağını varsayar. Bu yanılğı kendi grubuna, dolayısıyla kendine yabancılaşmayı da beraberinde getirir.

Rekabetin ezici baskısı, kendini sorgulayıp yenilemesini de zorlaştırır. Ezen gruba benzeşme çabaları acı getirir. Bu durumda "erkeklerle ne kadar iyi anlaştığını" her vesileyle dile getirmeye çalışır, onlara yaranmaya, diğer kadınlardan ne kadar farklı olduğunu anlatmaya, onlarla arasındaki sınırı kalınlaştırmaya, dolayısıyla bilerek/bilmeyerek hemcinslerini de ezmeye başlar. Kadın kusurları onun için iğrençtir ve her alanda "en iyi" olmayı hedefleyerek, akıllı ve yetenekli olduğu sürece ezilmeyeceğini varsayar. Diğer kadınların beceriksiz, aptal olduğu için ezildiklerini, dayak yediklerini iddia ederler.

Cinsiyetçiliği iliklerine dek yaşayan kadınlar, ana karnında yükledikleri toplumsal cinsiyet rollerini çoğu kez içselleştirirler. Kendilerine yüklenen kimliği yeniden üreterek, toplum içinde varolmaya çalışırlar.

Kadınların dayanışmasını neredeyse imkansızlaştıran bu rekabet, bilinç yükseltme grupları içinde, sürekli sorgulanarak, ama varlığını kabul edip, onunla uzun erimli bir mücadeleye girmekten vazgeçmemek gerekir. ■

Bizimle fiilen bir arada olamayan diğer kadın arkadaşlarımızla da paylaşmak amacıyla, bundan sonra okuyucu toplantılarımızın notlarını sizlere aktarmaya çalışacağız.

Mart ayının bildik telaşına rağmen ve derginin çıkış hazırlıkları da bastırılmışken, gerçekleştirdiğimiz altıncı okur toplantımız, oldukça verimli geçti.

Küçük büromızda, yer darlığını bir kez daha yaşadık. Çalışma, toplantı, sohbet ve dergi ile ilgili ne kadar işimiz varsa hepsini bu küçük mekanda yapmak zorunda kalıyoruz. Belli ki, daha geniş bir yere ihtiyacımız var.

Gündem yoğundu, altıncı sayı değerlendirmesi ile sınırlı kalmadı. 8 Mart çalışmaları ve yapılacak miting hakkında bilgi verildi ve görüşler aktarıldı. Ayrıca, bizim de içinde yer aldığımız Savaşta Tecavüze Karşı Kadın Girişimi de tartışma konularımız arasında yer aldı. Bu girişimin gerekli olduğu ve bu konuda 8 Mart miting sonrasında daha aktif yer alınması konusunda görüş birliği çıktı.

6. sayı değerlendirmesi

ROZA'dan Gülay ile Fatma, derginin hazırlanış sürecini anlatmak üzere söz aldı. İçinde bulunduğumuz zorluklara değindi. Kadın emeğinin değerlendirilmesine önem verdiğimiz için, kadın yazarlara daha fazla yer vermek amacıyla erkek yazarların yazılarına artık yer veremeyeceği-

mizi ilkel bir tutum olarak benimsediğimiz anlatıldı. Her toplantımızda, bir biçimde kendiliğinden gündeme gelen ve ağırlıklı konuşma konusu olan, kadınlık-etnik kimlik ile ilgili, ilginç yaşanmış bireysel deneyimlerin aktarımı ve önyargılarımızın keşfi, itirafı vb. bir dolu duygu düşünce ürettiğimizi farkettilik. Kendiliğinden çıkan bu konunun önemi nedeniyle geniş bir zamanda konuşmak üzere ertelendi.

Emine, "bir Türk kadını olarak, ezen ulus kadını olduğumuzu söylemekten çekinmemeliyiz. Fiili durum bu. Kürt kadınların olmadığı toplantılarda onların varlığı unutuluyor. Kendimize dönük sorgulama yaşamalıyız" dedi.

Hediye, eleştirilerle birlikte önerilerin de getirilmesinin daha anlamlı olacağını, arşiv için destek ve dayanışma beklediğimizi söyledi.

Hülya, "neden ulusal sorun üzerinde durmadığımızı ve erkek yazarlara yer vermediğimizi" sordu.

Bunların kendini ifade ettiği yayın organları olduğu ve onlarda zaten kendimizi ifade edemediğimiz için ROZA'yı çıkardığımızı ve politikamızı yansıtacak yazılara yer vermemizin doğal olduğunu yoksa, diğer yayınların benzerini çıkaracak olsaydık bize ihtiyaç kalmazdı şeklinde soruya cevap verildi.

Hacer, kapsamlı ve tek tek yazılara yönelik eleştirilerini belirtti. Bağımsız politikamızın altının daha fazla çizilmesi gerektiğini vurguladı. Kürt kadınlarının

kendi yaşadıklarını anlatan yazılarına daha fazla yer verilmesinin anlamlı olacağını belirtti. "Masa başında, uçuk, bunalm yazıları kadınları tembelleştirir. Bunlara yer verilmemesinden yanayım" diye de kaygısını belirtti.

Özlem, Kürt olduğu için, işten nasıl atıldığını anlattı. Kendi başına mücadele etmenin ne kadar zor ve yorucu olduğunu vurguladı.

Paolina, okur yazar oranının özellikle Kürt kadınları arasında düşük olduğunu ve onlara nasıl ulaşmayı düşündüğümüzü sordu. Kürt kadınlarının politik gelişmelere çok açık olduğunu, okuma yazması yoksa da çocuklarına dergiyi okuttuğunu, bizlerle diyalog içinde olduklarını belirttik.

Fusun'da derginin yarım kalan işlerini tamamlamakla meşgüldü ve tartışmalara çok az katıldı.

Nuran, 8 Mart toplantılarına katılmak üzere gittiği için aramıza katılamadı.

Genel olarak, araştırmaya yönelik yazılara daha fazla yer verilmesi istendi.

Derginin biçimi ile ilgili eleştiriler de geldi. Henüz ROZA'nın biçimine alışmayanlar olduğu gibi, bu haliyle çok sıcak ve sevimli bulanlar da var.

Yayın politikamızın devamı ve başarı dilekleriyle, toplantımız sona erdi.

Not: İyi bir ses alma aygıtımız olmadığı için tuttuğumuz notlardan derlenen bu haber bazı eksiklikleri barındırabilir, şimdiden hoşgöceğinizi umuyoruz. ■



EMINE Sapmaz

Kürt aydını Mahmut ile Yugoslav göçmeni aileye mensup İrem, birlikte yaşıyorlardı. İrem'in eski eşinden bir de çocuğu vardı. Sevgi dolu bir ortamdı. Üste-

lik, Mahmut da çocuğu kendi çocuğu gibi seviyordu. Yalnız gözle görünür, tanık oldu-

ğum birşey vardı. Mahmut doğup büyüdüğü tarihi kentine gidip geldiğinde, evde bir huzursuzluk seziyordum. İrem ona karşı bayağı hırçın davranıyordu. Sonradan öğrendiğime göre Mahmut, küçük yaşta akrabasının kızıyla evlendirilmiş, sonra İstanbul'a yüksekokul eğitimi görmeye gelmişti ve yaşantısını buralarda sürdürüyordu. Artık, eski eşini de beğenmiyordu. Aralarında sevgi de kalmamıştı zaten. Kendisine uygun da görmüyordu artık. Tabii, arada sırada görmeye gidiyordu çocuklarını (eski eşini?).

Bir toplantıda İrem'le tanışmıştı. Evliliğinden bahsetmemiş, anlaşıldığında da, ayrı olduğunu, boşanmak için abilerini, aile çevresini ikna etmeye çalıştığını söylemişti. Bu birliktelikte İrem, Mahmut kadar rahat değildi. Çünkü, erkek tarafı İrem'i beğense de, diğer tarafta akraba

Yani bilincine diyecek yoktu. Feodal değerleri aşmış görünüyordu. Klasik müzik dinliyor, CRR' de konserleri kaçırmıyordu. Volkmenini yanından ayırmazdı. Sevdiği kadına da gerçekten aşıkı.

Yalnız, hayatının birinci sayfasını nasıl kapatacak, işte ona gücü yetmiyordu. Kardeşleri

eşini boşarsa ölümle tehdit ediyorlar, üstelik gün gün büyüyen üç de çocuğu vardı. Onlar ne olacaktı?

İrem, zaman zaman dile getirdiği çözümünü yine önerdi. Bu beraberliğin sonu yoktu, iki uygar insan, bu işi uygarca çözüp ayrılmalıydılar! "Yuva yıkan kadın" görünümünden de bıkmıştı artık. Seviyordu ama, kişiliğini zedeleyen bu ilişkiye de bir son vermeliydi. Tabii Mahmut, kesinlikle ayrılmaya yanaşmıyordu. O da bir çözüm önermişti. Resmi eşini ve çocuklarını da İstanbul'a getirip, genişçe bir evde hep beraber oturabilirlerdi. Ayrıca, çocuklarının yetişmesinde ve eğitiminde İrem'in olumlu katkısı da olurdu. Hem resmi eşinin adam-

BİRLİKTE YÜRÜRKEN...

kızı vardı "ailenin namusu" ydu. Bir tarafa atmaya gövülleri el verir miydi? İrem anlamıştı sevdiği erkeğin boşanmayacağını. Peki, bu tarz yaşamı da nereye kadar sürdürebileceklerdi? Ayrıca, bu şekilde bir yaşam İrem'e ters de geliyordu. Başkasına ait birisine el koymuş gibi hissediyordu kendisini. Bu işi karşılıklı anlayışla halletmeliydiler.

Mahmut, yüksekokul mezunu, siyasal bilinci yüksek, aydın bir Kürt olarak çevresinde tanınıyordu. İnsanlar arasındaki çarpık ilişkilere de hep karşı çıkar, aydınca çözümler üretirdi! Ev, kitapla doluydu. Önemli bir gazetenin sorumluluğunu üstlenmişti.

dan beklentisi de yoktu. Aralarında hiçbir şey kalmamıştı (sanki eşinin başka seçeneği varmış gibi). Bu teklif İrem'i iyice aşağılamıştı. Mahmut resmen kumalık teklif ediyordu. Şaşkınlığını atlatmaya çalışan İrem, böyle birşeyi ondan nasıl isteyebildiğini, son derece ilkel bir anlayış olduğunu falan söyleyecek olmuş ve adamı 'çileden çıkartmıştı'. Uzun yıllardır tanıdığı o uygar, modern Kürt aydınından beklemediği bir tepkiyle karşılaşmış, biraz daha ileri gittiğinde de ölüm derecesine gelecek şekilde dövülmüştü. En son tartışıklarında yatmak üzereydiler ve İrem'in başını karyolanın tahtasına vura vura kanlar içinde bırakmıştı. İrem, karşı koyamayacak kadar güçsüz ve hazırlıksızdı.

Sonraki günler İrem'in kararlılığı netti tabii ki. Bu iş bitmişti. Mahmut için ise hala bitmemişti. İrem'i telefonlarla tehdit emeler, her gece kapısına gelip rezillik çıkarmalar, kadının ailesine akılların alamayacağı çirkinlikte konuşmalar... "Kızlarıyla tanıştığında düşmüştü, sokaktaydı. Onu bataklıktan kurtarmış, şimdi de terk ediliyordu..."

Oysa, tanışıklarında İrem büyük bir ajansta çalışıyor, eski eşinden oğluyla ya-

şamını sürdürüyordu. Kimseye hesap vermesi gerekmiyordu ama, hesapsız bir yaşantısı da yoktu. Yıllar sonra karşısına bir erkek çıkmış, karşılıklı sevmişler ve erkeğin yaşamındaki çıkmaz yüzünden ayrılmak zorunluluk olmuştu. Onurlu kimliğine, resmen evli ve de erkek tarafının baskısıyla da olsa süren beraberliği bozan kadın olmaya yakıştıramıyordu. Sevgisini içine gömüp bu işe son vermeyi en doğru yol bulmuştu.

Aydın (!) erkeğimizin tavrı ortadaydı. Dayak, küfür, tehditler. İrem'in ailesiyle arasını açmalar... İrem'in ailesi, evli bir erkekle niçin başından beraber olduğunun hesabını soruyor, erkeğin ailesi "yuva yıkan kadın" muamelesi yapıyordu. Bir zamanlar ve hala da sevdiğini hissettiği adamın gazabından da perişan hale gelmişti İrem.

Çareyi İstanbul'u terk edip, başka bir kente gitmekte, ayrıldığı eşinin ailesine sığınmakta bulmuştu. Ayrıldığı eşinin ailesiyle gayet uygar bir ilişki sürdürüyorlardı. Birbirlerine öfkeli değildiler. Yürümeyen bir beraberlik bitmişti. Her iki tarafta dostça görüşüyorlardı.

Yeni kentte, yeniden işe başlamıştı İrem ve oğluyla yaşantısını kaldığı yerden sürdürüyordu. Bir başka erkekle de tanışmış-evlenmişti.

"Yediğim dayağı, tehditleri ve yaşadığım onca sıkıntıyı atlattım da, o in-

sanın hakkımda söylediği aşağılayıcı sözleri uzun zaman unutamadım" demişti İrem. Bir yıl belki daha da fazla, "düşmüştün, sokaktaydın, ben seni kurtardım" sözlerinin ne anlamını bulabilmişti, ne de adama bu sözleri yakıştırabilmişti. Düşmek... sokakta olmak... kurtarmak...

"Be adam ! Sen kendini kurtaramamışsın, toparlan da karşındakine zarar vermekten vazgeç" diyememişti İrem. Bir insana, ona eziyet etmiş de olsa, acı sözler söyleyemeyecek kadar sevgi doluydu çünkü...

* Yaşanmış gerçek bir öykü olduğu halde, sözü geçen isimler tarafımdan uydurulmuştur. Benzer ilişkiler çevremizde maalesef halen varlığını koruyor. (Yazarın notu).■

Tecavüzcü korucular: Nevzat Altuner, Ceyhan Altuner ve Ekrem Altuner

PAZARTESİ KÜRT KADINLARINDAN NE İSTİYOR?

Bu sayfada yer alan yazıları çok içimizden gelerek yayınladığımızı söyleyemeyiz. Üstelik, 8 Mart Dünya Kadınlar gününde böylesi sevimsiz bir polemik yerine kadınlar arası dayanışmanın güzel örneklerini vermek isterdik. Ama, ROZA hakkında kamuoyunu yanlış yönlendiren bir haberi yayınlayan Pazartesi Gazetesi, TEKZIP metnimizi bile yayınlamayıp bize yöneltilen suçlamalara karşı cevap hakkımızı bile kullanmamızı engellemek istedi. Nedenini sorduğumuzda ise, "Birbirimizin yüzüne bakıyoruz, gelip bizi sözlü olarak uyarabilirdiniz" şeklinde gayri ciddi cevapla karşılaştık. Bu tavırlarını kınıyor ve yayınlamadıkları metni, dolayısıyla iki ay gecikme ile de olsa yayınlamaya karar verdik. Bu aynı zamanda Türk feministlerinin bize karşı ayrımcı tutumunu da ortaya koymaktadır. Tek başına kendi metnimizin çok anlamlı olmayacağını ve Pazartesi'nin nasıl bir habercilik yaptığının görülmesi için haberin tam metnini de veriyoruz.

Kadınlara Mahsus Gazete Pazartesi Yayın Kurulu'na,

Gazetenizin, Ocak 1997 tarihli 22. sayısında yeralan, "Yeni bir Kürt kadın dergisi Jujin" başlıklı imzasız haberinizde, "Roza'yı çıkaran kadınlar biri hariç şimdi yeni bir dergide" ifadesiyle tek taraflı olarak verdiğiniz haberin gazetecilik ahlakı ile bağdaşmadığını, kamuoyunu yanlış bilgilendirme, tek taraflı yönlendirme ile bizi töhmet altında tuttuğunu düşünerek, sözkonusu haberin bir an önce düzeltilmesi dileği ile gazetenizde yayınlamak üzere aşağıda yer alan görüşlerimizi iletiyoruz.

Farklı iddialarla ortaya çıkan muhalif bir kadın yayın organı olan Pazartesi, yeni bir kadın dergisine ilişkin yazacağı haberde, ekibin nereden geldiği, geldiği yerde kaç kişi kaldığı gibi sorularla haberin içeriğini dolduramaz. Üstelik görüşü alınan Jujin Dergisi'nden bir arkadaşın "Kürt kadınlarının ikiden fazla dergiye ihtiyacı var" görüşü de olduğu düşünülürse, yeni bir kadın dergisinin yayın politikası, kadın hareketine bakışı, Kürt kadınlarının bu alandaki yeri gibi, dergi ve içeriğiyle ilgili bir tanıtım beklerdik.

Pazartesi Yayın Kurulu'nun, bizi saran ve toplumun hücrelerine dek işleyen ırkçı-cinsiyetçi sistemle mücadele ederken, karşımızda değil yanımızda olmalarını beklerdik.

Kendimizi ifade olanaklarını yaratma uğraşımızın önünde, başta DGM'ler olmak üzere toplumun ırkçı-cinsiyetçi tüm kurumlarıyla boğuşmak zorundayız. Pazartesi'nin yayın politikasında haberi verişi tarzı ve anlayışı, bu durumda, verili cinsiyetçiliği ve ırkçılığı sürekli üreten Türk basınından bir farkı olmayacaktır. Sansasyon ve tarafların mağduriyeti üzerine oturan bir haberciliği, doğrusu yıllardır feminist harekette emeği geçen kadınlar tarafından çıkarılan bir gazetede görmek bizi üzüyor. Bu anlayışı feminizmin hiç bir çeşidi ile de bağdaştıramadığımızı söylemekte yarar görüyoruz.

Halen yayın hayatına devam eden Roza'nın görüşüne başvurulmadan tek taraflı haber yapmanın anlaşılır hiç bir yanı yoktur. Yaptığınız habercilik anlayışında, durumu gerçekten anlamaya, kamuoyunu doğru bilgilendirmeye, dostça bir tavır göstermeye yönelik bir çaba olsaydı, adresi, çalışanları, telefonu, yeri-yurdu belli olan Roza'nın da bu konuda görüşü alınabilirdi.

Kaldı ki, taraflar anlaşamayıp ayrılabilirler. Biz bunun ne ilk örneği ne de sonuncusuyuz. Tüm bu ayrılık nedenlerini taraflar kendi yayın organlarında zaten anlatıyorlar. Eğer, Pazartesi'nin hedefleri arasında Kürt

kadınlarının arasında varolabilecek bir çelişki- den yararlanarak politika üretmek var ise onu bilemeyiz.

İrkçılığa ve cinsiyetçiliğe karşı bir yayın politikası yürüten ROZA ve bu görüşlerin savunucusu biz ROZA çalışanları olarak, kadınların kurtuluş mücadelesinde birbirimize rağmen değil, birlikte mücadele etmeyi düşünüyoruz.

Aşağıda yer alan metin Pazartesi'nin Ocak 1997 tarihli sayısından aynen alınmıştır.

"Yeni bir Kürt kadın dergisi: JUJİN Roza'yı çıkaran kadınlar biri hariç şimdi yeni bir dergide.

Jujin, kirpi ve kadının bir araya gelişinden doğmuş bir isim.Kürtçe'de Juji kirpi, Jin kadın demek.Kadınlar bir çeşit kelime oyunu yaparak kirpi ve kadını biraraya getirmiş. Hatta daha da genişletip Jin'i (yaşam) de katarak bir harmanlama sonucu Jujin'i keşfetmişler. Yeni çıkan Kürt kadın dergisi Jujin, Roza'nın bir çeşit devamı. Bir yıla yakın bir süredir, iki ayda bir yayınlanan ilk Kürt kadın dergisi Roza'yı daha önce tanıtmıştık.

Belki hatırlarsınız, belki okuyorsunuz. Şimdi Roza'yı çıkaran ve fiilen yürüten kadınların birisi dışında hepsi Jujin'de

Derginin "Merhaba yazısında niçin ayrıldıklarını şöyle açıklıyorlar "Tek kişinin yaratmak istediği erk-e karşı koymadaki ortak tavrımız. Ast-üst ilişkisi, hiyeraşik örgütlenmeye karşı duruşumuz. Bi-reysel hareket yerine, kollektif çalışmaya olan inancımız," ve daha bunun gibi nedenler... Jujin'den kadınlarlar jujin üzerine sohbet ettik. Birisi "Roza da, Jujin de Kürt kadın dergisi, sonuçta kendi irademizde Roza'dan ayrılmadık bu önemli." derken diğeri gülerek" Kürt kadınlarının ikiden fazla dergiye ihtiyacı var," diye ekliyor. Kiminin hayalinde daha renkli bir dergi var, kimisi, "Daha işin başındayız, her şey zamanla," diyor. Roza'daki kadın politikalarını Jujin'de sürdürüyorlar.

Derginin belki de hemen farkedemeyeceğiniz hoş bir yanı, bütün sayfalar boyunca bir haber bantının olması. Bütün dünyada neler olup bittiğini başlıklarla özetliyorlar. Fiilen çalışan beş kişi var,dışarıdan sürekli yazan kadınlar da ekipten sayılır diyorlar. Mesela geçen sayımızda röportaj yaptığımız Hatice Yaşar da Jujin'de yazıyor. Kadınlar, Roza'daki emeklerine sahip çıkıyorlar. Zaten çoğunun Roza'da başlayan dizi yazıları

Jujin'de devam ediyor. Yeni olan bir şiir köşesinin bulunması, karikatür ve bulmaca da var. "Niçin Jujin ismi?" sorusunu da şöyle cevaplıyorlar "Kirpiyi kullandık. Çünkü: ikinci sınıf bir cins görülerek maruz kaldığımız sömürüye ve savunmasızlığa karşı çıkmak istiyoruz. Bize yönelen bir türlü olumsuzluğa karşı bir savunma aracı olarak artık dikenlerimiz olsun istiyoruz. Daha çok savunmaya yönelik olan bu dikenlerimiz erkek eğemen bakışa, değer yargılarına karşı saldırı aracı da olacaktır. İşte bize yönelen tehlikelere karşı kadınca dikenlerimizi göstermeyi ilan ettiğimizin resmidir Jujin.Jin dedik çünkü, kadınız."

İşleri zor. Bunun farkındalar. Jujin'in " Aynı coğrafyada yaşayan Türk Kürt ve diğer azınlık kadınlarının birbirini anlaması için önemli bir dergi," olduğunu söyleyerek, "Hoşumuza giderse erkek yazılarına da belli bir oranda yer verebiliriz," diye ekliyorlar. "Nasıl bir jujin?" sorusuna " ihtiyaçlara göre", "İlgimizi ne çekiyorsa" diyorlar. "Bağımsız ve kadınca", Kürt kadınlarının etnik ve cinsel kimlik mücadelesine katkıda bulunmak, özelde Kürt kadınların, genelde tüm kadınların aralarında duygusal bağı oluşturmaya hedeflemek, "diye de yazıyorlar. Dergide Kurmancı lehçeyle yazılmış Kürtçe yazılar da var." ■

V.K. Tang
İngilizce'den çeviri: TUNA

Bilinen bir gerçektir. Batılılar, bireysel hak ve özgürlükler ile demokrasinin her alanda işlemesi konusunda çok hassastırlar. Ekonomik bir gelişmenin, ancak ve ancak siyasi anlamda demokratikleşmeden sonra olabileceğini savunurlar. Asyalı siyasi ve ekonomi uzmanları ise toplumun çıkarlarının bireysel özgürlükten önce geldiğini, dahası otoriter bir yönetimin ekonomik gelişmeyi sağlayabileceğini iddia ediyorlar.

Burma'da düşüncelerinden dolayı altı ay hapis yatmış, Nobel Barış Ödülü sahibi Aung San Suu Kyi' nin önderliğindeki Burma Demokratik Hareketi, Asya ülkelerinde egemen olan bu geleneksel görüşü altüst ettiği

görülüyor. Burma'da insan haklarında sağlanacak bir gelişmenin, ancak demokratik bir hükümetin işbaşına geldiği takdirde gerçekleş-

kitapta, Suu Kyi' nin yaşamına ilişkin ailesi, arkadaşları, köşe yazarları ve kendi yazdıklarından oluşan değişik bakış açıları sergilenmiş. Bu değişik görüşlerde, davranışlarının zerafeti ve yüreğindeki tavizsiz kararlılığı sergileyen bir kadının portresi sunuluyor.

Aung San Suu Kyi:

Tinsel Devrim

"Korkudan Özgürlüğe"

Suu Kyi'nin "siyaset öncelikli ekonomi" nitelemesi ancak daha geniş çerçeveli tinsellikle anlaşılabilir. "Tin'de yapılan en mükemmel olan devrimdir" diyor Suu Kyi.

Burma'lı aydınlar, uzun süren tartışmalardan sonra bir ihtiyaç olarak ortaya çıkan bu "tinsel devrim" savının, insanların bakış açılarına göre biçimlenmiş ve tümüyle, bir ulusun gelişmesinde belirleyici rol oynayan değerlerine göre oluşturulduğunu vurguluyor. Suu Kyi'ye göre, tinde bir devrim yapılmadan, devrim sonrası da eski düzende haksızlıklar yapmış güç

bileceğini söyleyen Suu Kyi, Burma'da yatırım yapmak isteyen yabancılara da çağrıda bulunarak, hükümetin değişmesine kadar yatırım yapmamaları konusunda uyarıyor. Kocasını Michael Aris'in editörlüğünü üstlendiği "Korkudan Özgürlüğe" (Freedom From Fear) adlı



lerin faaliyeti ve gücü devam edecek, reform ve yenilenme sürecinde sürekli bir korkuya neden olacaklar ve engel olmaya çalışacaklardır.

Bu tartışmanın özü, ekonomik büyüme sürecindeki kör dövüşte, sosyal düzene, felsefi değerlere ve etik standartlara bir ilerleme getirme vaadinde bulunmuyor. Bunun yerine "kişisel gelişme ve kişilerin amaçları doğrultusunda kendi yeteneklerini gerçekleştirme" özgürlüğünün yolunu açıyor ve bu özgürlüğün her türlü gelişmenin temeli olduğunu ortaya koyuyor. "Sorunun can alıcı noktası, insanlara bu konuda yaşayla hak tanmasıdır. Suu Kyi kronik yoksulluk sorununu örnek olarak gösteriyor. "Yoksulların tükenişlerine acil olarak çare bulmanın yanında, onların yoksul oldukları düşüncesini de kafalarından atmalarını sağlamak gerekir. Ve demokrasi, eğer insanları sürekli özgürleştirecekse, toplumsal



TİN DEVRİMİ
GERÇEKLEŞTİRİLME
ESKİ DÜZENİN
KOTULUKLERİNİ
YARATAN GÜÇLER
FİKİLERİNİ
SÜRDÜRMEYE
DEVAM
EDECEKLERDİR

FOTO: KAI JANSSEN Malezya'daki Burma Dayanışma Grubunun izniyle.

gelişmeyi güçlendirecekse gereklidir" diyor. Bununla birlikte, Asyalı bazı hükümetlerin demokrasinin, Batı'nın bir değeri olduğunu söylemeleri, şu anda yükselen değerlerin farklılaşmasıyla ilgilidir. Asyalı politikacıların büyük bir bölümü "ulusal kültür" tartışmalarını kışkırtıp, güçlü bir konum kazanma peşindedir. Bu tartışmalarda, demokrasinin yabancı kültürün değeri olduğunu göstermek istiyorlar.*

Aung San Suu Kyi, ulusal kültürü şöyle tanımlıyor: "İktidarı elinde bulunduranların siyaset ve eylemlerini haklı çıkartmak üzere oluşturulan ve tarihsel olayların taraflı bir biçimde gösterilmesi ile çarpıtılmış toplumsal değerlerin garip bir bütünüdür" diyor. Suu Kyi, demokrasi ve insan hakları savunucularının dikkatini çektikleri değerlerin aslında Asya kültürlerinin birçoğunda zaten bulunduğunu iddia ediyor.

Bu bağlamda Burma'da, örneğin, 'Kralların On Göre



vi'nden (Budistlerde yöneticiler için yazılmış kurallar düsturu) birini vurguluyor. Bu da halkın iradesine muhalefet etmemektir.

Suu Kyi bunun Budist tarzı bir demokrasi olduğunu söylüyor: "Halkın iradesine muhalefet etmemenin, temel görevi hükümetin yasallığının halkın iradesinden çıktığının hatırlatılmasıdır.

İnsan haklarının geleneksel değerlerin karşısında olduğu konusuna gelince, Suu Kyi şunları söylüyor: "Budizm, geleneksel Burma kültürünün oluşmasıyla birlikte yüksek erdem olarak kabul edilen insanı, en yüce değer olarak görür. Her birey kendi iradesi ve çabasıyla gerçeğe ulaşma ve başkalarına bu konuda yardım etme potansiyeline sahiptir. Bu nedenle insan yaşamının çok büyük bir değeri vardır." Herşeye rağmen, Suu Kyi sadece ve sadece hükümetin değişmesini değil fakat siyasal değerlerin de değişmesi çağrısında bulunuyor: Otoritenin temelini oluşturacak olan 'güvene

dayalı' bir içerikle değiştirildiği zaman ortadan kaldırılacaktır. Uluslara kendi kaderlerini tayin hakkı konusunda, hak ve düşünce özgürlüğü konusunda sağlanacak güven; halk ve adalete, özgürlüğe ve insan haklarına güven oluşumunun sağlanmasıdır esas olan."

Suu Kyi iddia ediyor:ASEAN ülkelerini düşüncece olursanız, onların kalkınma süreci Burma'dakinden çok değişik bir seyir gösterdi. Ve... işin can alıcı noktası güven olduğu görülür. Söz gelimi, Endonezya'da Suharto'nun iktidara geliş biçimi, SLORC'un (Burma'da süregiden askeri iktidar) iktidarı ele geçiriş biçiminden bir hayli farklıdır...İllerleme göstermiş ASEAN ülkelerinde yeterli ölçüde güven ortamının olduğu görülüyor."

Bu önemli bir farktır fakat ne yazık ki batılı gazeteciler yanlış bir

biçimde tüm Asya hükümetlerini Burma hükümetiyle aynı kefeye koymaktadır."

Suu Kyi şöyle devam ediyor: "Sorunun özü şudur ki, farklı demokrasiler olduğu gibi, farklı diktatörlükler de vardır. Yapılması gereken Asyalı hükümetleri basit bir biçimde, Westminster modeliyle karşılaştırmak yerine, o ülkede halkın hükümetine güveninin olup olmadığı sorusunun yanıtını aramaktır. Aug San Suu Kyi'ye göre güven, hükümetin yasallığının kabul edilmesinde en gerekli ve yeterli olan ölçüttür. ■

Not: Yukarıdaki yazı Malezya'da iki aydı bir yayınlanan "Ethos" adlı derginin Kasım 1996 sayısından Türkçe'ye çevrilerek aktarılmıştır.

REMZİYE DİNÇ'İN MAHKEMESİ 3 NİSAN 1997
GÜNÜ BATMAN'DA DEVAM EDECEK ...



DÜRSALİYE Bedir Lezbiyen Tartışması

Ayşe Arman'ı birkaç yazısı dışında tanıma fırsatım olmadı. Bundan birkaç ay önce, bir magazin dergisinde Ayşe Arman'ın tanınmış bir modacı gibi sık sık Yunanistan' daki Öküz Adası'nı ziyaret ettiğini, çünkü Ayşe Arman'ın ve tanınmış modacının lezbiyen oldukları türünden saçma sapan bir yazı gözüme ilişmişti.

Kim yazmıştı, devamında ne yazıyordu dikkat etmediğim için şu anda hatırlamıyorum. Ancak, Tempo'nun 53. sayısında Ayşe Arman'ın "Kendine kedi süsü vermiş erkek" yazısını görünce bir önceki yazıya yanıt verdiğini fark ettim. Belli ki Ayşe, erkekleri sevdiğini vurgularken dolaylı olarak lezbiyen olmadığını "savunmaya" çalışıyordu.

Türk medyasında kadın gazetecilere gösterilen görevler belli: Nefis yemek tarifleri, güzellik reçeteleri, erkekleri elde tutma metodları, hatta laik ortamda gelenek ve göreneklerine bağlı çağdaş, modern Türk kadınının haklarını koruyan 'politik' çalışmalar bile yapabilirsiniz!

Ayşe Arman ne yapıyordu da bu cinsiyetçi saldırılara maruz

kalıyordu? Bilmiyorum. Ama onlara, onların dilinde yanıt vermek mağlup olmanın en kestirme yolu.

Cinsel tercihlerimizi açıklamak ya da kanıtlamak zorunda değiliz. Bu, eşcinselleri dolaylı yoldan tecrit etmemiz anlamına geliyor diye düşünüyorum.

Hoppala hanımın gözüne takılanlar

Hülya Avşar'ın sohbetleri

Fadime'ye bir suçlama da Hürriyet' in 26 Ocak tarihli TV dergisinden gelmiş. Tele Vız Vız adındaki köşede aynen şunlar yazıyor. "Fadime ünlü oldu ya... Her gün o kanal senin bu kanal benim dolaşır dururdu ilk zamanlar. Sonraları bir hal oldu. Nice isimler çağırır da, paralar verseler de gitmez oldu. Geçen hafta Hülya Avşar da programına konuk etmek istemiş. Onunla güzel güzel sohbet etmeyi amaçlıyormuş... Ama Fadime kızımızın burnu büyümüş olacak ki, "Hülya Hanım buyursun, evimizde güzel güzel sohbet edelim demiş. Bu küçükhanım kendini cumhurbaşkanı filan mı sanıyor"

Aklınızda bulunsun, şu birbirinin tekrarı, vılcık vılcık cinsiyetçi esprilerle "ööl" dedirten Hülya Avşar'ın muhabbetlerine katılmazsanız işte böyle suçlanırsınız.

Ne diyelim daktilo yazabilen herkesin saçma sapan döktüğü bir ortamda, şaşmamak gerek.

Çaresizlikler Ülkesinde "Son Çare Hülya Koçyiğit"

Söz Fato' da benzeri "Son Çare" programında tabiri caizse Hülya Koçyiğit, Fatma Girik' i solladı.

Bir kaç hafta önce, 13 yaşında evinden kaçan küçücük bir çocuğu yakalayıp kameraları burnuna dayamışlar. Çocuk iki eli ile yüzünü kapamış "Bırakın Beni" diye sürekli

yalvarıyor. Hülya Hanım yılar mı?! Eviden kaçtıktan sonra nasıl cinsel tacize uğradığını anlatmasını istiyor. Çocuk direniyor (ben de televizyonu kırmamak için direniyorum). Sonunda çocuğu konuşturamayınca 'bak benim de sabrımın bir sınırı var' diyerek sinirlendiğini belli etmemeye çalışıyor. "Çocuğu bulan iyi kalpli şoföre dönüyor. "Muavinlerin ve diğer şoförlerin, nasıl kızın üzerinden geçtiklerini" anlatıyor. Yüzünü açtıramadığı küçük kıza sonunda ailesine dönmesi gerektiği üzerine nasihatlar veriyor. 'İdeal Çağdaş Türk Kadını Örneği' Hülya Hanım kahraman polis ekipleri ile birlikte aileyi buluyor. Anladığı

mız kadarı ile, aile daha kaçışın farkında değil. Biraz da aile deşifre ediliyor. Çocuk eve, yani ailesine geri getiriliyor. Aile ile birlikte yüzünü açması için yeniden ısrar ediliyor. Çocuk yine açmıyor. Ben "Açma, açma tam şu aradan kaç git" diye bağırıp dururken, Hülya Hanım 'acı' gerçeği öğreniyor: Meğerse küçük kızın sadece burnu biraz büyümüş. Yani onun için yüzünü açmak istememiş. Yoksa başkaca bir nedeni yokmuş. Ah iyi kalpli Hülya abla hemen 'Son Çare' yanıtını yapıyor. "Ben onu kendi paramla estetik ameliyat bile ettiririm, yeter ki bir daha evinden kaçmasın."

Ay olamaaz! Biliyorum çaresizlikler ülkesi Türkiye' de çocuk haklarını koruyan hiçbir kurum yok. RTÜK zaten tam bunları istiyor. Birileri bir yerlere, Avrupa İnsan Hakları'na falan suç duyurusunda bulunsa 'vatan haini' diye DGM' ye çekilir! Imdaat! SOS!.....!.....!

Fadime' nin İntihar Saldırısı

Türkiye Susurluk' tan sonra Fadime ile çalkalandı. Susurluk nasıl devlet-mafya-polis sacayağını gözümüze soktuysa, Fadime de kapalı kapılar arkasındaki tarikat bataklıklarının üzerindeki örtüyü aralayıp, çamuru gözler önüne

serdi. Fadime'nin belki böyle bir niyeti yoktu. Ancak iğrenç bir polis baskını ile saçlarından sürünerek 65 milyon karşısına, kameralara yapıştırılınca: topluma bir ders vermek istedi. Önce hayatına girerek kendisini ni mağdur eden iki erkekle ve bunların şahsında tarikat kurumları ile a ç i k a ç i k hesaplaştı. İslamın cinsiyetçi bakış açısını deşifre ederek, toplumla yüz yüze getirip; hodri meydan demek öyle görüldüğü gibi çok da kolay olmadı. 65 milyon günlerce Fadime' nin özel yaşamı



nı didik didik etti. "Süslenip püslenip televizyonlarda ağlıyor", "imam nikahı yerine resmi nikah yapsaydı", "zaten kallardan para alıyormuş" gibi abuk subuk eleştirilere de, "İslama zarar veriyor-sun" yakarışları ve tehditlerine de aldırmadı.

İntihar saldırısına girişen komandolar gibi son vuruşunu da çok kahramanca yaptı: Devlete karşı tazminat davası açtı. İşte işin asıl püf noktası da burada başlıyor. Davanın hangi söylemlerle açıldığını bilmiyoruz. Ancak hemen arkasından Fadime' nin 10 yıla kadar mahkumiyetinin istenmesi gösteriyor ki; Fadime bekleneni, yani doğru olanı yapmış. Sistemdeki erkek egemen toplumun, cinsiyetçi bakış açısını koruyan yasalara çomak sokmuş. Fadime sadece tarikatlar için değil, sistem için de atom bombası kadar etkili oldu. Temiz toplum içinse gerekli ilk birkaç adımdan biri oldu. İşte hemen arkasından diğer tarikatlardaki deneyimlerini anlatan, izleyenleri şaşkına çeviren kadınlar çıkıp konuştular. Şimdiden yüzlerce ailenin kız çocuklarını tarikatlardaki yatılı kurslardan almaya başlaması bile önemli bir gelişme. Şimdi Fadime'yi bütün kadınlar ve sivil örgütler desteklemeli. Fadime' nin İslami kesimden olması "Bize ne?" dememizi gerektiriyor. Bir kadın olarak yaşadıkları hepimizi ilgilendiriyor. ■



haberler....haberler....haberler.....

Zinaya eşit cezalar getiriliyor

Medeni Kanun Komisyonu, zina suçu işleyen kadın ve erkeğin, eşit biçimde cezalandırılmasını öngören bir değişiklik hazırladı.

Morçatı'dan tesettürlü kadınlara hukuksal - psikolojik destek

Morçatı Kadın Sığınağı Vakfı istismara uğramış tesettürlü kadınlara da ücretsiz hukuksal psikolojik hizmet sunacak.

Boşanmada "eşitliğe son" önerisi

ANAP Gümüşhane milletvekili Oltan Sungurlu Medeni Kanun'da değişiklik yapılarak eşlere boşanma sırasında eşit oranda mal paylaşımı uygulamasına son verilmesini önerdi.

Prof. Dr. Şahika Yüksel: "Şiddet daima bir güç ilişkisini barındırır"

Aile içi şiddetin bütün ırklarda, sınıflarda, değişik eğitim düzeylerinde ve din gruplarında bulunabileceğine dikkat çeken İÜ Tıp Fakültesi öğretim üyesi Prof.Dr.Şahika Yüksel "Şiddet daima bir güç ilişkisini barındırır. Ailede kadına yönelik şiddet diğer şiddetlerden farklıdır. Kadınların % 30'u kocalarından dayak yiyor" görüşünü savundu.

Muş'ta sendikalı kadınlara bekaret kontrolü

Bir baskı ve işkence metodu olarak kadınlara karşı kullanılan bekaret kontrolü uygulamasının bir yeni si de Muş'ta yaşandı. 14 Ocak 1997'de Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK)'nin Muş' ta bulunan Şubesi, Dernekler Masası' na bağlı polisler tarafından basılarak, sendikadaki tüm evraklara el konuldu ve aynı gün akşamı şube yöneticileri gözaltına alınır. Gözaltına alınanlar arasında bulunan 3 kadın sendikacıya da zorla bekaret kontrolü yaptırılmak istendi. Ancak kadın üyelerin şiddetli tepkisi ve doktorların da kontrolü reddetmesi üzerine girişim yarım kaldı. Olayın ardından, KESK Kadın Sekreterliği bir basın açıklaması yaparak olayı kınadı

Çalışanlar Kadınlar İçin Eylem Proramu

DISK' e bağlı BANK-SEN, "Çalışan Kadınlar İçin Eylem Programı" yayınladı. Uluslararası Bankacılık, Sigortacılık ve Ticaret Sektörü'nde çalışanların örgütü FIET tarafından hazırlanmış olan eylem programında, çalışan kadınlar için gerçekleştirilmesi öngörülen başlıca hedefleri arasında; cinsiyet temeline dayanan her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılması, çalışma dünyasında eşit fırsatların ve eşit hakların yaratılması, kadınların çalışma hakkına karşı çıkan geleneksel yaklaşımların reddedilmesi, aile ve ev yönetimi sorumluluğuyla bağdaşan kazançlı bir istihdamı sağlamak amacıyla kadınlar ve erkekler için eşit fırsatların ve hakların yaratılması,

kadınların sendika çalışmalarında aktif rol oynamasını sağlamayı amaçlamaktadır.

8 Mart Kadın Platformu, "kadın postası" adıyla yeni bir yayın çıkardı.

Ocak 1997 'de ilk sayısı çıkan Kadın Postası, haftalık olarak yayınlanacak. Kadınlarla ilgili haberlerin, bu iç iletişim ağıyla, medyada çarpıtılmış şekliyle değil, doğru ve direkt olarak iletilişimini sağlamayı amaçlayan yayında, "özeli-mizden, yerelimizden, kendi haberlerimizi de burada toplayabilirsek, kendi iletişim kanalımızı da yaratabiliriz diye düşünüyoruz. Kadın Postası, aynı zamanda birbirimizden, neler yaptığımızdan, nerede olduğumuzdan haberdar olmanızı sağlasın istiyoruz" deniyor.

ROZA "bölücülük" suçlamasıyla DGM 'de

24 Şubat 1997 tarihinde, İstanbul DGM'de yapılan mahkeme sonrası, Roza tarafından yapılan Basın Açıklaması şöyle ;
Düşünce özgürlüğünün kısıntısı dahi olmadığı bu ülkede, ROZA da yasaklardan payını aldı. Kürt kadınları olarak kendi kimliğimizle birşeyler yapmaya kalktığımızda devletin ırkçı ve cinsiyetçi hukukunu karşımızda bulacağımızı biliyorduk.
Mart 1996'da yayın hayatına başlayan ve ikinci yılına giren dergimiz bugüne dek 6 sayı çıkardı. İki ayda bir çıkan dergimiz ROZA'nın 2.,3. ve 5. sayıları "bölücülük" yaptığı gerekçesiyle toplatıldı. İkinci sayımıza açılan davada 14 ay hapis ve 666.666.000.- TL para cezasını sahibi ve Yazışleri



Müdürü aldı. Devam etmekte olan 3. sayımızın duruşması bugün (24.02.1997) İstanbul DGM-3'te yapıldı. Yazışleri Müdürümüz Fatma Kayhan ve dergi yazarlarından Ayşegül Karataş'ın ifadesi alındı. Yapılan duruşmada "bölücülük" suçlaması tekrarlandı. Ancak, Yazışleri Müdürümüz verdiği ifade, "Söz konusu yazıda suç unsuru bulmadığı, derginin politikasına uygun olduğu için yayınlamasında bir sakınca görmediğimizi" belirterek, bölücülük suçlamasını kabul etmediğini söyledi.

Bize yönelik bu baskıların ülkedeki düşünce özgürlüğüne yönelik baskıların bir parçası olduğunu düşünüyor ve bu uygulamaları kınıyoruz. Birbir güçlükle boğuşmanın yanısıra, devletin bu baskılarına karşı yayın hayatımızı sürdürmeye devam ediyoruz.

Türkiye'de 2 milyon fahişe var...

Refah Partisi Rize Milletvekili Şevki Yılmaz'ın, "Türkiye'de vesikalı 2 milyon fahişe var" sözüne, Kadın Kuruluşları tepki gösterdi. Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanı İşilay Saygın "Demek öyle kadınlara ilgi duyuyor ki, o kadınların sayısını tutmuş" dedi.

Kadın ve Çocuklara Yeni Cezaevi

İstanbul -Bakırköy'de Adli Tıp Kurumu'na ek yapılan bir bina, Kadın ve Çocuk Cezaevi olarak Adalet Bakanı Şevket Kazan tarafından açıldı.

Maltepe'de bir Kadın Evi açıldı

" 4-5 yıldır dağınık duruşlarımızın bizlerde yarattığı ataletten kurtulup yeniden harekete geçmek, politikalarımızı birlikte üretmek, farklılıklarımıza rağmen yanyana durabilmek" için Maltepe Bağımsız Kadın Platformu bir kadın evi kurdu. İletişim Adresi: Beşçeşmeler Cad. 25/A Maltapa/KARTAL-İST.

Evlilik dışı çocuğa eşit miras

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu, evlilik dışı çocukların, evlilik içi çocuklar gibi babaya eşit mirasçı olacağına karar verdi.

Sivas Davasında Kadın Avukatlara Saldırı

Sivas Madımak Otel' de 37 kişiyi yakmakla suçlanan sanıklar, kadın avukatlara "FAHIŞELER" diye bağırıp, saldırmak istediler. Sanıklardan Mevlüt Atalay, müdahil avukatlarından ÇHD Başkanı Şenal Sarıhan'a "fahişe" diyerek üzerine yürümesi üzerine mahkeme salonunda kavga çıktı. Sarıhan, kendisine "fahişe" diyen Atalay hakkında suç duyurusunda bulunacak.

Cumartesi Annelerine rock bir ezgi

Ünlü rock grubu U2, 1995 yılı Ekim ayında beri kayıp olan Fehmi Tosun'a yeni albümünde yer verdi. Avrupa, Amerika ile aynı zamanda Türkiye'de piyasaya sürülen albümde, "Ekim 1995 'ten beri Türkiye'de 'kayıp' olan Fehmi Tosun'u hatırlayın" mesajı yer alıyor.

Kozlu faciasının yıldönümü ve özelleştirme

ÖDP Üsküdar İşçi Komisyonu Kozlu faciasının yıl dönümünde bir panel düzenliyor. 16 mart pazar günü saat 16'da, Kadıköy Toplumsal Araştırmalar Vakfında yapılacak olan panel öncesi, maden işçilerinin yaşam ve mücadelelerini anlatan dia gösterisi yapılacak. Sungur Savran ve Özgür Müftüoğlu'nun konuşmacı olarak katılacağı panelde ayrıca maden ocaklarının özelleştirilmesi üzerinde tartışılacak.

..... DÜNYADAN kısa kısa

* Portekiz Parlamentosu, sol kanadın teklif ettiği kürtajın serbest bırakılması önerisini reddetti.

* Amerika'da kürtajın yasallaştırılmasının 24. yılında, kürtaj aleyhtarı gösteriler hız kazanıyor. Kürtaj yapan 3 sağlık merkezine bomba atılan Amerika'da, onbinlerce kişi "Kürtaja hayır" sloganı atarak yürüyüş yaptılar.

* Kadınların bugüne kadar olduğundan daha fazla kapanması için varolan yasaya yeni eklemeler yapan Şeriat Mahkemesi, şartlara uymayan kadınlara verilecek cezaları artırdı. Yeni yönetmeliğe göre, tesettürde kusuru görülen kadınlar, 3 aydan 1 yıla kadar hapis cezasına ya da para cezası ve 74 kırbaç cezasına çarptırılacak.

* Afganistan'ın büyük bölümünü denetiminde bulunduran Taliban yönetimi, kadınların Ramazan Bayramı süresince sokağa çıkabilmeceklerini ancak, yüzü ve vücudu tamamen örten "burka" giymelerinin zorunlu olduğunu açıkladı. ■

Merhaba,
Yeni çıkardığınız Roza'yı aldım ve son sayfasına kadar enterese ile okudum. Derginiz hoşuma gidiyor, bazı yazılar duygulandırdı beni. Dergi'den anlayabildiğim kadarıyla, Almanya'da kaldığınız süreyi iyi değerlendirmişsiniz, sanırım enteresan, verimli ve aynı zamanda stresli idi. Ülke'de bağlantılarım yoktu

şimdiye kadar. Çok şükür yavaş yavaş köprüler oluşuyor. Hep kendime sorardım ; "nerede bu insanlar, nerede bu kadınlar?!"

"Haklarını arayan ve kendini güçlendiren, tepki gösteren kadınlar nerede?" Çok şükür yolumu buldum.

Benden şimdilik bu kadar. İstanbul'da görüşmek üzere, hoşça kalın.

HATICE,

Almanya

Roza Çalışanlarına,

Dostlar, hepinizin yeni yılını kutlar, devrimci saygı ve selamlarımızla mücadelenizde başarılar dileriz. Tüm özgürlüklerin ölçüsü, kadın özgürlüğü olsun.

Ahmet GÜVEN

Bölge Kapalı Cezaevi

Buca-izmir

Sevgili Roza'cılar,

Derginizi Ankara'da Türk-İş'in düzenlemiş olduğu mitingi sonrası uğradığım bir kitabevinden edindim.

Sanırım benim için albeninizi sağlayan, şirin

bir dergi olmanızdan öte, Kürt kadınlar tarafından çıkarılıyor olmasıydı. Bunu farketikten sonra almaya karar verdim. Eve dönüş yaptıktan sonra yani bugün akşam okudum.

Paylaşacak birşeyler olmazsa insan yazmaya ihtiyaç duymaz. Ben en azından öyle davranırım. İlk elden söyleyeceğim çabanızı önemli bulduğumdur.

Ben toplumla birlikte kadınların da özgür olması gerektiğini düşünüyorum. Eğer özgür ve demokratik bir toplum istiyorsak, kadınların erkeklerle eşit katılımında bir mücadelede bulunması gerektiği kanısındayım. Bu benim kadınların her koşulda ve her şartta bağımsız bir kadın mücadelesinin içerisinde devinmesi gerektiğine olan inancımı asla geri plana düşürmez. Bu nedenle, ezilen ve hatta sömürge ilişkileri bağlamında, kadın sorununun sorgulamanızı saygıyla karşılıyorum. Ama feminist duruşla politika yapmanızı en az Türk feminist politikası kadar tartışılır bulurum. Kadın ayrımcılığı noktasında ise elbette ki "siyah/beyaz" farkı gözetilen tutum ve davranışlara (özellikle ırkçılık temelinde)

Değerli "Roza" emekçileri,

Bana gönderdiğiniz Roza'yı aldım. Duyarlılığınız için çok teşekkür ederim. Bu alanda verdiğiniz emeğinizin, insanın insan olma kavgası ve bu kavganın ülkemizdeki özgün ilk adımı olan bu çabanızın, toplumsal mücadelemize bir katkısı olmasını dilerim. Hiçbir yabancılaşma ve sömürünün olmadığı bir dünya yaratma kavgasında buluşmak umuduyla, çalışmalarınızda başarılar diler, devrimci selamlarımı sunarım.

Hacı İsmail ASLAN

Özel Tip Cezaevi - Bursa

Merhaba Dostlar,

Roza'yı okumak istiyoruz. Fakat elimize ulaşamıyor. Roza'yı gönderebilirseniz seviniriz. Çalışmalarınızda başarılar diliyorum. Dostça selamlar.

Ramazan YILDIRIM

Özel Tip Cezaevi - Bursa

karşı politika geliştirmemiz sanırım bir ihtiyaçtan kaynaklanır; doğar olarak politikası da geliştirilmeyi hak kazanır.

Ben Türk'üm. Kürtleri anlamaya çalışmamın etkeni her ne kadar sosyalist bir dünya görüşünü benimseyen olmamsa da, asıl anlamamın etkeni onların kendi dillerini, kendi kimliklerini ve kendi tarihlerini genosid-baskıcı-asimilasyoncu bir politika altında yok edilmeye çalışılmasına, o bölgede (Van'da) geçirdiğim maden işçiliğim süreci içerisinde tanık olmamdır. Şimdi de maden işçisiyim, aynı zamanda ÖDP İl yöneticisiyim ve şairim. "Süren Durumlar" adlı kitabımın 3.bölümü, tümünden bu soruna ilişkin duyarlılıklarla yazılmış şiirlerden oluşur. Kitabıma almadığım ama yine de bir Kürt kadın gerillasına atfen yazılmış şiirlerimin bir kısmı da Özgür Gündem'de yayınlanmıştır.

Bütün bunları şunun için söylüyorum. Ayşegül kardeşimin Üsküdar ÖDP'de ya

Sevgili Roza'cılar,
Bana göndermiş olduğunuz Roza'nın 5.sayısını aldım ve kısa bir süre içinde de, hepsini çevremdeki yurtsever, devrimci, demokrat tüm duyarlı kadınlara dağıttım. Ama çevremde bazı zorluklarla karşılaştım.

Roza'yı çok seviyor ve inanıyorum ki, bizim hakkımızdaki tüm önyargıları silcek tek rakikal çıkış Roza'dır. Çünkü Roza; Kadından yanadır, Çünkü Roza; Aşkta yanadır, Çünkü Roza; Dostluktan yanadır, Çünkü Roza; Barıştan yanadır, Çünkü Roza; Emekten yanadır. İşte Roza, kendi bayrağını bu sıralamalardan renklendirmiş, dalgalandırmış ve bizlere 1 sık tutmuştur. En kısa zamanda, en uzun yollar katedecek tek dergidir ROZA. Tüm

Roza'cılarının yeni yılını kutluyorum. En kısa zamanda yazışmak

dileğiyle,
HOŞÇAKALIN.
ZARIFE, Almanya

şadıklarına cevaben tek tek kişilerin bakışı bütünlüklü bir bakışla özdeşleştirilmeye, düşünceler oluşturmak ve geliştirmek olmalıdır. Bizlerin yargısı kısaca "Enternasyonel"cilik bazında dayanışmacı ruhla donanmışlar hala var. Sizler farkında olmasanızda.

Bu duyguları taşıyan ÖDP'liler ve ÖDP politikası vardır. Dileğim, politikada 'marjinal kalmamak ve 'olmamak' tır aslolan.

Amacım sizi rahatlatmak değil sadece önyargısız düşünmenize katkıda bulunmaktır. Umarım siz de öyle kabul edersiniz. Bu duyguyu dile getirdiğim "Katacaklar Bizi de Aşk

ları Vuruş

umut olmaktan çıkıp gerçeklik ha line dönüştüğü tarihi imlemesi dolayısıyla dikkate değer buluyorum.

Dileğim bu tarihin Türkiye topraklarında yaşayanlar tarafından "İmgesini Doğrulayan Masal" olarak bilince çıkarılması .Çalışmalarınızda başarılar .

O.GÜNAY
Zoguldak

ROZA' nın Notu ; Gönderdiğiniz kitap için teşekkürler.

Değerli Roza Çalışanları,

Bizler cezaevinde bulunan kadın tutsaklar olarak, Dergi'nizi takip etmek istiyoruz.Bu anlamda, Dergi'nizi düzenli olarak bize gönderirseniz seviniriz. Ayrıca, cezaevinde bulunduğumuzdan dolayı, elimizde kadın sorununa yönelik çok fazla yayın bulunmamakta ve bu konuda sıkıntılar çekmekteyiz. Bu konuda bizlere yardım sunacağınız dileğiyle, çalışmalarınızda başarılar dileriz. Selamlar,
SULTAN Sarı
E Tipi Cezaevi, Bayanlar Koğuşu
Çanakalle

ERKEK GÖZÜYLE KADIN

* Kadın ve erkekteki aynı duygu yine de tempo olarak farklıdır. Bu yüzden, kadın ve erkek asla birbirlerini yanlış anlamaya ara vermezler.

* Kadınların bütün kişisel kurumlarının ardında, daima kişisel olmayan bir hor görme vardır -KADINA-.

* Cinsel sevgideki müthiş bekleyiş ve bekleyişteki utanç, kadının açısını en başından çarpıtır.

* Karşı cinsler birbirini aldatırlar. Temelde yalnızca kendilerini ya da

kendi ideallerini, daha hoş söylersek - işte böyle, erkekler huzurlu kadınları sever- ama kadınlar her zaman huzursuzdur, kedi gibi, ne denli kendilerini huzurlu göstermek için çabalasalar da.

* İntikam ve aşta kadın, erkekte daha barbardır.

* Bütünüyle kadın ve erkeği karşılaştırırsak şu denebilir; kadının süslenmesi için bunca yeteneği olamazdı, eğer İKİNCİL rolü için içgüdüsi olmasaydı.

* "Bir erkek gibi budala" diyor kadın

lar, "Bir kadın gibi aşağılık" diyor erkekler. Budalalık, kadında kadınsı olmayandır.

* Onların, inandırıcılık ve anlayışı erkekleri ürküteceğinden, öylesine geniştirler ki, kendileri bile ruhsal duygunun keskinliğini seve seve yalanlarlar.

* Kadınlar, kısa görüşlülükle ün sağlarlar, bu yolla erkeklerin daha güvenilir olacağını sanırlar sanırlar kendileri için; öyle ki çevrelerine yumuşak bir tan kızıllığı yaymışlar sanırsın.

ROZA İKİ YAŞINDA!

5

**POLİTİKADAKİ
GİZLİ DEHA: KADIN**
KADIN POLİTİKASI
AÇISINDAN DAYANISMA

GİRİT TEN DÖRT

**POLİTİKADAKİ
GİZLİ DEHA: KADIN**
KADIN POLİTİKASI
AÇISINDAN DAYANISMA

TEN DÖRT YOL A

ROZA DU SALÎ YE!